ZAKON O ZAŠTITI I POSTUPANjU SA DJECOM I MALOLjETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU ("Sl. glasnik RS", br. 13/2010, 61/2013 i 68/2020)

ZAKON O ZAŠTITI I POSTUPANjU SA DJECOM I MALOLjETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

("Sl. glasnik RS", br. 13/2010, 61/2013 i 68/2020)

I - OSNOVNE ODREDBE

Predmet i primjena Zakona

Član 1

Ovim zakonom se utvrđuju posebna pravila postupanja prema djeci koja se nalaze u sukobu sa zakonom, mlađim punoljetnim licima i djeci koja su žrtve ili svjedoci, po kojima su dužni da postupaju sudovi, javna tužilaštva (u daljem tekstu: tužilaštvo), uključujući policijske službenike, organi starateljstva, porodice, škole, institucije na svim nivoima društvene zajednice, kao i drugi učesnici uključeni u krivičnu proceduru na način kojim se bez diskriminacije unapređuje osjećaj dostojanstva i lične vrijednosti djeteta, uzima u obzir uzrast djeteta, najbolji interesi djeteta, njegovo pravo na život, opstanak i razvoj, omogućava da dijete u skladu sa uzrastom i zrelošću izrazi svoje mišljenje po svim pitanjima koja se na njega odnose, pri čemu sva zalaganja treba da vode rehabilitaciji i socijalnoj reintegraciji djeteta i njegovom preuzimanju konstruktivne uloge u društvu.

Definicija djeteta i primjena krivičnih sankcija

Član 2

(1) Dijete je, u skladu sa ovim zakonom, svako lice koje nije navršilo 18 godina života.

(2) Prema djetetu koje u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije navršilo 14 godina ne mogu se izreći krivične sankcije niti primijeniti druge mjere predviđene ovim zakonom.

(3) Maloljetnik je dijete koje je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršilo 14 godina, a nije navršilo 18 godina života (u daljem tekstu: maloljetnik) i prema kome se mogu izreći krivične sankcije i druge mjere predviđene ovim zakonom.

Uzrast maloljetnika u svrhu ovog zakona

Član 3

(1) Mlađi maloljetnik je maloljetnik koji je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršio 14, a nije navršio 16 godina života.

(2) Stariji maloljetnik je maloljetnik koji je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršio 16, a nije navršio 18 godina života.

(3) Mlađe punoljetno lice je lice koje je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršilo 18, a nije navršilo 21 godinu života.

Nediskriminacija

Član 4

Prema maloljetnicima i mlađim punoljetnim licima u svim fazama postupka postupa se na isti način bez obzira na: rasu, boju kože, pol, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno, etničko ili socijalno porijeklo, imovinsko stanje, status stečen rođenjem ili drugi status maloljetnika, njegovog roditelja, usvojioca ili staraoca, kao i druge oblike različitosti.

Minimalna prava maloljetnika u postupku

Član 5

Maloljetniku pripadaju minimalna prava koja se poštuju u svim fazama krivičnog postupka i ona se odnose na pravo maloljetnika da mu se jasno kaže zbog čega se optužuje, da se smatra nevinim dok se

ne dokaže suprotno, da se brani ćutanjem, da mu se priznanje ne iznuđuje silom, pravo na pravnu pomoć advokata, pravo na prisustvo roditelja ili staraoca, pravo na sprovođenje postupka "bez odlaganja", pravo da unakrsno ispituje svjedoke suprotne stranke i pozove i sasluša vlastite svjedoke pod jednakim uslovima i pravo na djelotvoran pravni lijek.

Jezik i pismo

Član 6

Ukoliko maloljetnik ne poznaje jezik i pismo na kom se vodi krivični postupak, sud mu određuje tumača. Razumljivost jezika podrazumijeva i upotrebu terminologije prilagođene uzrastu i stepenu razvijenosti djete .

Zaštita privatnosti

Član 7

Pravo na privatnost maloljetnog učinioca krivičnog djela se poštuju u svim fazama postupka, tako da se u medijima neće objaviti ime i drugi podaci koji otkrivaju identitet maloljetnika.

Preusmjeravanje od redovnog postupka

Član 8

Obaveza je javnog tužioca za maloljetnike (u daljem tekstu: tužilac) i sudije za maloljetnike (u daljem tekstu: sudija) da, u skladu sa principima i pravilima propisanim zakonom i podzakonskim aktima, ne pribjegavaju vođenju formalnog krivičnog postupka, nego da slučaj maloljetnog učinioca krivičnog djela riješe primjenom vaspitnih preporuka.

Princip srazmjernosti

Član 9

Potencirajući dobrobit maloljetnika koji se nalazi u sukobu sa zakonom, ovaj zakon propisuje mogućnost izbora i primjene zakonom predviđene sankcije i mjera koje su prilagođene ličnim svojstvima, sredini i prilikama u kojima maloljetnik živi i u srazmjeri sa okolnostima i težinom učinjenog krivičnog djela i uvažavanjem prava lica oštećenog krivičnim djelom.

Sadržaj Zakona

Član 10

(1) Ovaj zakon sadrži odredbe koje se primjenjuju prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela koje se odnose na materijalno krivično pravo, odredbe o organima koji ga primjenjuju, krivični postupak i izvršenje krivičnih sankcija, kao i odredbe o krivičnopravnoj zaštiti djece na čiju štetu je izvršeno krivično djelo.

(2) Odredbe ovog zakona primjenjuju se i na punoljetna lica kada im se sudi za krivična djela koja su učinila kao maloljetnici, a ispunjeni su uslovi koje predviđa ovaj zakon, kao i na lica koja su krivično djelo učinila kao mlađa punoljetna lica, a za koja se utvrdi da njihov razvoj nije na tom nivou da bi se mogla smatrati punoljetnim licem.

Shodna primjena odredaba drugih zakona

Član 11

Odredbe Krivičnog zakonika Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 64/17), (u daljem tekstu: Krivični zakonik), Zakona o krivičnom postupku Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 53/12, 91/17 i 66/18), (u daljem tekstu: Zakon o krivičnom postupku), Zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 63/18), (u daljem tekstu: Zakon o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija) i drugi propisi primjenjuju se ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Osnovni pojmovi

Član 12

Osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno, pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

a) "**posebna pravila**" se odnose na uređenje sistema maloljetničkog pravosuđa koji čine brojne komponente: lica koja su u njega uključena, način na koji rade, procedure, objekti itd. Aspekti sprovođenja maloljetničkog pravosuđa odnose se i na način na koji policijski organ djecu lišava slobode; kako se djeca ispituju; način postupanja tužilaca, sudija i branilaca; način na koji sudije donose i

izriču sankcije i druge mjere; način na koji osoblje u institucijama sprovodi tretman, smještaj, obrazovanje, rekreativne i bezbjednosne uslove u institucijama, kao i programe rehabilitacije i reintegracije. Izraz "maloljetničko pravosuđe" označava pravosudni sistem uspostavljen za djecu za koju postoje osnovi sumnje da su učinila neko krivično djelo i na opšti način definiše zaštitu i promoviše prava djeteta na pravedan tretman,

b) "**maloljetnik**" je dijete ili mlado lice sa kojim se prema važećim pravnim sistemima, shodno učinjenom djelu, može postupati na način koji se razlikuje od načina postupanja sa odraslim licima,

v) "**mlađe punoljetno lice**" je lice koje je u vrijeme izvršenja krivičnog djela navršilo 18, a nije navršilo 21 godinu života i čiji razvoj nije na tom nivou da bi se moglo smatrati punoljetnim licem, a što se utvrđuje odgovarajućim nalazom vještačenja (psihološko, psihijatrijsko i slično),

g) "**djeca u sukobu sa zakonom**" je termin koji pokazuje da su djeca u kontaktu sa krivičnopravnim sistemom zbog toga što su osumnjičena, optužena ili osuđena za krivično djelo; "mladi u sukobu sa zakonom" je alternativni termin kojim mogu biti obuhvaćena i mlađa punoljetna lica, jer riječ: "mladi" nema jasno određenu dobnu granicu,

d) "**maloljetni učinilac krivičnog djela, maloljetnik u sukobu sa zakonom i maloljetni prestupnik**" su izrazi koji se odnose na maloljetnika bez obzira na to da li je on osumnjičen, optužen ili osuđen za krivično djelo,

đ) "**tužilac za maloljetnike**" je tužilac koji posjeduje afinitet za rad sa djecom i specijalna znanja o pravima djeteta i prestupništvu mladih, kao i druga znanja i vještine koji ga čine kompetentnim za rad na slučajevima maloljetničkog prestupništva,

e) "**sudija za maloljetnike**" je sudija koji posjeduje afinitet za rad sa djecom i specijalna znanja iz oblasti prava djeteta i prestupništva mladih, kao i druga znanja i vještine koji ga čine kompetentnim za rad na slučajevima maloljetničkog prestupništva,

ž) "**stručni savjetnici**" suda i tužilaštva su socijalni pedagozi - defektolozi, socijalni radnici, specijalni pedagozi - defektolozi i psiholozi koji imaju aktivnu ulogu u predmetima maloljetničkog prestupništva: daju stručno mišljenje, prikupljaju potrebne podatke, vode evidencije i obavljaju i druge poslove po nalogu tužioca ili sudije,

z) "**organ starateljstva**" je centar za socijalni rad, a gdje nema centra za socijalni rad, odgovarajuća opštinska služba socijalne zaštite koja ima ista prava i dužnosti prema djeci u sukobu sa zakonom i sprečavanju društveno neprihvatljivog ponašanja,

i) "**centar za socijalni rad**" je organ starateljstva i socijalne zaštite,

j) "**socijalna anamneza**" predstavlja nalaz i mišljenje koje socijalni radnik dostavlja na zahtjev tužioca ili sudije i ona sadrži podatke o identitetu i ličnosti maloljetnika, razloge zbog kojih je došlo do prikupljanja podataka, analizu prikupljenih podataka, podatke o porodici, socijalnu dijagnozu i prognozu, kao i prijedlog mjera koje treba preduzeti,

k) "**fizički razvoj**" pojedinca označava stepen usklađenosti visine, težine i drugih fizičko-fizioloških karakteristika pojedinca sa utvrđenim normama za ciljani uzrast,

l) "**mentalni razvoj**" se odnosi na promjene u mentalnom funkcionisanju od oživljavanja fetusa do smrti jedinke ili neki dio tih promjena. Mentalni razvoj posljedica je učenja i sazrijevanja, s tim što na ranijim uzrastima preovladava sazrijevanje, a na starijim učenje,

lj) "**kognitivni razvoj**" podrazumijeva psihički proces kojim ličnost postaje svjesna činjenica iz svoje spoljašnje i djelimično unutrašnje stvarnosti. Odvija se kroz percipiranje, pažnju, rasuđivanje, memorisanje i reprodukciju opaženog,

m) "**osjetljiva grupa djece**" podrazumijeva djecu kojoj treba obezbijediti poseban tretman, aktivnosti i mjere zaštite, kao što su djeca u sukobu sa zakonom, beskućnici, djeca bez roditelja, djeca sa posebnim potrebama, djeca pripadnika manjina, imigranata itd.,

n) "**vaspitne preporuke**" predstavljaju oblik alternativnih mjera koje tužioci ili sudije, na osnovu principa oportuniteta, primjenjuju prema maloljetnom učiniocu krivičnog djela, vršeći tako skretanje (diverziju) sa uobičajenog krivičnog postupka,

nj) "**medijacija**" je proces posredovanja u kome neutralno treće lice (medijator) pomaže žrtvi i učiniocu krivičnog djela da kroz komunikaciju postignu obostrano prihvatljivo rješenje spora,

o) "**lišenje slobode**" je oblik zatvaranja ili pritvaranja ili smještaja u javnu ili privatnu zatvorenu instituciju naredbom suda, upravnog ili drugog organa vlasti, lica koje je mlađe od 18 godina. U ovom smislu, lišenjem slobode smatra se i smještaj maloljetnog učinioca krivičnog djela u zdravstvenu ili socijalnu ustanovu,

p) "**pripremni postupak**" obuhvata aktivnosti preduzete od strane tužioca ili policijskog službenika u skladu sa ovim zakonom, uključujući prikupljanje i čuvanje izjava i dokaza,

r) "**prihvatilište za djecu i maloljetnike**" je ustanova socijalne zaštite čiji je osnovni zadatak prihvat, privremeno zbrinjavanje i opservacija, a u koju maloljetni učinilac krivičnog djela može biti smješten po odluci suda umjesto pritvora,

s) "**resocijalizacija**" označava proces koji podrazumijeva preduzimanje sistematske, planske i organizovane aktivnosti društva sa ciljem osposobljavanja maloljetnika da ubuduće poštuje društvene norme i pravila kako više ne bi dolazio u sukob sa zakonom i kako bi postao koristan član društvene zajednice,

t) "**rehabilitacija**" označava prestanak svih negativnih, štetnih dejstava koja nastupaju u vezi i kao posljedica krivične odluke, odnosno osude, tako da se maloljetniku omogućava potpuna reintegracija i povratak u društvo i

ć) "**reintegracija**" označava potpuno uključivanje maloljetnika u život kao punopravnog, ravnopravnog člana društvene zajednice tako da uživa status neosuđivanosti, a time i sva prava kao drugi punopravni građani. Krivično djelo maloljetnika se zaboravlja, a u službenoj evidenciji se ne spominje njegov sudski tretman i osuđivanost.

II - ORGANI U POSTUPKU PREMA MALOLjETNICIMA

Opšta odredba

Član 13

U krivičnim predmetima maloljetnika postupak vode sudovi određeni ovim zakonom.

Uzrast učinioca

Član 14

Nadležnost sudova za suđenje maloljetniku i mlađem punoljetnom licu prestaje s navršenom 23. godinom života.

Stvarna nadležnost

Član 15

(1) Za sva krivična djela učinjena od strane maloljetnika nadležan je da odlučuje sud prvog stepena.

(2) Sud drugog stepena nadležan je da odlučuje o žalbama protiv odluka prvostepenih sudova, a u slučajevima iz člana 79. stav 2. ovog zakona sudi u prvom stepenu.

(3) Trećestepeno vijeće Vrhovnog suda Republike Srpske sastavljeno od triju sudija sudi u slučaju predviđenom članom 17. stav 4. ovog zakona.

Sudija za maloljetnike i vijeće za maloljetnike

Član 16

(1) U sudovima prvog stepena formira se odjeljenje za maloljetnike, koje se sastoji od jednog ili više sudija i stručnih savjetnika.

(2) U sudovima prvog i drugog stepena formira se vijeće za maloljetnike sastavljeno od triju sudija (vanpretresno vijeće).

Sastav suda

Član 17

(1) U prvom stepenu za krivična djela učinjena u vrijeme maloljetstva, bez obzira na propisanu kaznu, sudi sudija kao pojedinac.

(2) Kada sudi u drugom stepenu u skladu sa članom 15. stav 2. ovog zakona, vijeće za maloljetnike drugostepenog suda sastavljeno je od triju sudija, određenih rasporedom poslova u tom sudu, koji imaju posebna znanja iz oblasti prava djeteta i prestupništva mladih (u daljem tekstu: posebna znanja).

(3) Vijeće sastavljeno od tri sudije koji imaju posebna znanja, odlučuje o žalbama protiv odluka sudije i donose druge odluke izvan sjednice ili glavnog pretresa kada je to određeno ovim zakonom i propisano odredbama Zakona o krivičnom postupku (vanpretresno vijeće).

(4) Vijeće sastavljeno od tri sudije koji imaju posebna znanja, u trećem stepenu odlučuje povodom žalbe izjavljene na odluku drugostepenog suda iz člana 118. ovog zakona.

(5) Ako nije moguće u potpunosti sastaviti vijeće tri sudije sa posebnim znanjem iz člana 18. ovog zakona, obezbijediće se da najmanje jedan sudija ima posebna znanja, a koji će istovremeno biti predsjednik vijeća za maloljetnike.

(6) Sastav vijeća za maloljetnike, po pravilu, čine sudije koje nisu istog pola.

Posebna znanja

Član 18

Sudija i tužilac moraju imati izraženu sklonost za vaspitanje, potrebe i interese mladih i posebna znanja.

Odjeljenje za maloljetnike pri tužilaštvu

Član 19

U tužilaštvima se formiraju odjeljenja za maloljetnike, koja se sastoje od jednog ili više tužilaca i jednog ili više stručnih savjetnika.

Postavljanje na određeni period i raspoređivanje poslova

Član 20

(1) Sudiju postavlja na vrijeme od pet godina opšta sjednica suda, a tužioca na vrijeme od pet godina kolegijum tužilaca. Nakon isteka

pet godina sudija, odnosno tužilac, može biti ponovo postavljen na istu funkciju.

(2) Sudije koje sude u vijeću za maloljetnike određuju se godišnjim rasporedom poslova i uz uzimanje u obzir zainteresovanosti i sklonosti.

Stručni savjetnici

Član 21

(1) Sudovi i tužilaštva, u pravilu, imaju stručne savjetnike: socijalne pedagoge - defektologe, specijalne pedagoge - defektolog, socijalne radnike i psihologe.

(2) Stručni savjetnik tužilaštva može u toku pripremnog postupka prikupljati podatke koji se tiču ličnosti maloljetnika; prikupljati podatke i davati mišljenje tužiocu za donošenje odluke o cjelishodnosti pokretanja postupka; prikupljati podatke koji se odnose na primjenu vaspitnih preporuka; davati mišljenje o potrebi preduzimanja mjera smještaja maloljetnika u prihvatilište i preduzimanja drugih mjera za obezbjeđenje prisustva maloljetnika tokom postupka; obilaziti pritvorene maloljetnike i tužiocu podnositi izvještaje i, ako je potrebno, predlagati preduzimanje potrebnih mjera; davati mišljenje o opravdanosti primjene konkretnih vaspitnih preporuka, vaspitnih mjera i mjera bezbjednosti i njihovoj zamjeni drugim mjerama ili obustavi postupka; voditi evidencije i prikupljati statističke i druge podatke i mišljenja po nalogu i zahtjevu tužioca, i pruža stručnu pomoć kada tužilac saslušava dijete kao svjedoka oštećenog krivičnim djelom, odnosno koji je svjedok-očevidac učinjenog krivičnog djela iz člana 184. ovog zakona.

(3) Stručni savjetnik suda može u toku postupka prikupljati podatke potrebne za donošenje odluke o primjeni vaspitnih preporuka; prikupljati podatke koji se odnose na primjenu vaspitnih preporuka; davati mišljenje o potrebi smještaja maloljetnika u prihvatilište i preduzimanja drugih mjera za obezbjeđenje prisustva maloljetnika tokom postupka; obilaziti pritvorene maloljetnike i sudiji podnositi izvještaje i, ako je potrebno, predložiti preduzimanje potrebnih mjera; prisustvovati sjednici ili glavnom pretresu i davati stručno

mišljenje o potrebi preduzimanja određenih mjera prema djeci koja su žrtve ili svjedoci učinjenog krivičnog djela; voditi evidencije i prikupljati statističke i druge podatke po nalogu i zahtjevu sudije i davati mišljenje o drugim pitanjima kada postoji saglasnost stranaka i branioca ili sud ocijeni da je to neophodno, i pruža stručnu pomoć kada sud saslušava dijete kao svjedoka oštećenog krivičnim djelom, odnosno koji je svjedok-očevidac učinjenog krivičnog djela iz člana 184. ovog zakona.

(4) Stručni savjetnik tužilaštva ili suda prikuplja podatke iz st. 2. i 3. ovog člana u saradnji sa nadležnim organom starateljstva, a po potrebi može obavještenja prikupljati direktno od roditelja, odnosno staraoca ili usvojioca maloljetnika, ustanova, drugih lica, a kada je neophodno, i od maloljetnika.

(5) Tužilac u toku pripremnog postupka može odlučiti da stručni savjetnik prisustvuje radnjama koje se preduzimaju u prisustvu maloljetnog učinioca krivičnog djela, a naročito tokom njegovog ispitivanja. Sud određuje prisustvo stručnog savjetnika kada se u krivičnim postupcima za krivična djela iz člana 184. ovog zakona vrši saslušanje djece na čiju štetu je učinjeno krivično djelo ili su bili svjedoci učinjenog krivičnog djela.

(6) Ukoliko tužilaštva ili sudovi nemaju stručne savjetnike, sudija i tužilac zatražiće da radnje i zadatke iz st. 2. i 3. ovog člana izvrše stručna lica organa starateljstva, a u svrhu saslušanja djece svjedoka oštećenih krivičnim djelom, odnosno koji su svjedoci-očevici učinjenog krivičnog djela iz člana 184. ovog zakona, da angažuju stručno lice (psihologe, pedagoge, socijalne pedagoge - defektologe, specijalne pedagoge - defektologe i socijalne radnike) iz organa starateljstva.

(7) Stručni savjetnici tužilaštava i sudova imaju posebna znanja iz oblasti prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece, o čemu stiču certifikate iz člana 197. stav 3. ovog zakona.

III - ALTERNATIVNE MJERE I KRIVIČNE SANKCIJE KOJE SE PREDUZIMAJU PREMA MALOLjETNICIMA

1. Alternativne mjere koje se preduzimaju prema maloljetnicima

1.1. Policijsko upozorenje

Policijsko upozorenje

Član 22

(1) Prema maloljetnom učiniocu krivičnog djela može se izreći policijsko upozorenje za krivična djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, ako su ispunjeni uslovi iz člana 88. ovog zakona i ako je to srazmjerno okolnostima i težini učinjenog krivičnog djela u skladu sa članom 9. ovog zakona.

(2) Policijsko upozorenje se može izreći pod sljedećim uslovima:

a) da maloljetnik priznaje krivično djelo,

b) da je priznanje dato slobodno i dobrovoljno,

v) da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo i

g) da prema maloljetniku nije ranije izricano policijsko upozorenje, primijenjena vaspitna preporuka ili izricana krivična sankcija.

(3) Policijsko upozorenje izriče policijski službenik sa posebnim znanjima uz odobrenje tužioca.

(4) Svrha izricanja policijskog upozorenja određena je članom 25. ovog zakona.

Evidencija izrečenih mjera policijskog upozorenja

Član 23

Policijski organi vode evidenciju izrečenih mjera policijskog upozorenja koja nema karakter krivične evidencije o osuđivanosti maloljetnika i ne može se upotrijebiti na bilo koji način koji bi štetio maloljetniku.

1.2. Vaspitne preporuke

Uslovi primjene vaspitnih preporuka

Član 24

(1) Prema maloljetnom učiniocu krivičnog djela mogu se primijeniti vaspitne preporuke za krivična djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, a za krivična djela za koja je

propisana kazna teža od pet godina ako su ispunjeni uslovi iz člana 89. stav 1. ovog zakona i ako je to srazmjerno okolnostima i težini učinjenog krivičnog djela u skladu sa članom 9. ovog zakona.

(2) Vaspitne preporuke mogu se primijeniti uz uslov:

a) da maloljetnik priznaje krivično djelo,

b) da je priznanje dato slobodno i dobrovoljno,

v) da postoji dovoljno dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo,

g) da maloljetnik u pisanoj formi izražava spremnost za pomirenje sa oštećenim,

d) da maloljetnik u pisanoj formi da pristanak za primjenu vaspitne preporuke, a mlađi maloljetnik i uz pristanak roditelja ili staraoca i

đ) da u pisanoj formi pristanak da i oštećeni u slučaju kada se to po zakonu zahtijeva.

Svrha vaspitnih preporuka

Član 25

Vaspitne preporuke imaju svrhu:

a) da se ne pokreće krivični postupak prema maloljetniku i

b) da se primjenom vaspitnih preporuka utiče na pravilan razvoj maloljetnika i jačanje njegove lične odgovornosti kako ubuduće ne bi činio krivična djela.

Vrste vaspitnih preporuka

Član 26

(1) Vaspitne preporuke su:

a) lično izvinjenje oštećenom,

b) naknada štete oštećenom,

v) redovno pohađanje škole ili redovno odlaženje na posao,

g) uključivanje u rad, bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja,

d) liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi (bolničko ili ambulantno) i

đ) uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman vaspitnih, obrazovnih, psiholoških i drugih savjetovališta.

(2) Tužilac ili sudija mogu za konkretni slučaj odrediti primjenu jedne ili više vaspitnih preporuka iz stava 1. ovog člana.

(3) Prilikom primjene vaspitne preporuke iz stava 1. t. a) i b) ovog zakona, pored maloljetnika, svoj pristanak u pisanoj formi daje i lice oštećeno krivičnim djelom. U ovom slučaju posredovanje (medijaciju) vrši službeno lice organa starateljstva osposobljeno za sprovođenje postupka posredovanja, praćenja i izvještavanja.

(4) Ako u okviru nadležnog organa starateljstva nema osposobljenog lica za sprovođenje postupka posredovanja (medijacije), tužilac ili sudija može odrediti da postupak posredovanja između maloljetnika i oštećenog sprovede organizacija ovlašćena za sprovođenje medijacije.

(5) Ako postupak medijacije sprovodi organizacija iz stava 4. ovog člana, službeno lice organa starateljstva je obavezno da prati proces medijacije i o postignutom sporazumu i njegovoj primjeni obavještava tužilaštvo, odnosno sud.

(6) *(brisano)*

Izbor vaspitnih preporuka

Član 27

(1) Pri izboru vaspitnih preporuka tužilac ili sudija uzimaju u obzir mišljenje i sveukupne interese maloljetnika, kao i interese oštećenog, vodeći računa da se primjenom vaspitnih preporuka ne ometa redovno školovanje ili rad maloljetnika.

(2) Vaspitne preporuke mogu trajati najduže jednu godinu i izriču se na pune časove, dane i mjesece.

(3) Vaspitne preporuke se mogu tokom njihovog trajanja zamijeniti drugom vaspitnom preporukom ili ukinuti.

(4) Izbor i primjenjivanje vaspitnih preporuka vrši se u saradnji sa roditeljima, usvojiocem ili staraocem maloljetnika i nadležnim organom starateljstva. Maloljetniku se omogućava savjetovanje i sa braniocem.

Evidencija vaspitnih preporuka

Član 28

(1) Tužilaštva i sudovi vode evidenciju o izrečenim vaspitnim preporukama.

(2) Evidencija o izrečenim vaspitnim preporukama nema karakter kaznene evidencije o osuđivanosti maloljetnika i ne može se upotrijebiti na bilo koji način koji bi štetio maloljetniku.

(3) Način vođenja evidencije iz stava 1. ovog člana propisuje se Pravilnikom iz člana 124. stav 2. ovog zakona.

2. Krivične sankcije prema maloljetnicima

Postupnost u izricanju krivičnih sankcija

Član 29

Ako nije postupano po principu oportuniteta i nisu primijenjene vaspitne preporuke, u skladu sa članom 9. ovog zakona, prednost u izricanju vaspitnih mjera uvijek će imati mjere upozorenja, zatim mjere pojačanog nadzora, zavodske mjere i kazna maloljetničkog zatvora.

Vrste sankcija i njihova primjena

Član 30

(1) Maloljetnicima se za učinjena krivična djela mogu izreći vaspitne mjere, kazna maloljetničkog zatvora i mjere bezbjednosti.

(2) Prema mlađem maloljetniku mogu se izreći samo vaspitne mjere, a prema starijem maloljetniku, osim vaspitnih mjera, izuzetno se može izreći kazna maloljetničkog zatvora.

(3) Pod uslovima iz čl. 61. i 62. ovog zakona maloljetniku se mogu izreći mjere bezbjednosti.

(4) Maloljetniku se ne mogu izreći sudska opomena i uslovna osuda.

Svrha vaspitnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora

Član 31

(1) U okviru opšte svrhe krivičnih sankcija, svrha krivičnih sankcija prema maloljetnicima je da se pružanjem zaštite, brige, pomoći i

nadzora, kao i obezbjeđenjem opšteg i stručnog osposobljavanja utiče na razvoj i jačanje lične odgovornosti maloljetnika, obezbijedi vaspitanje i pravilan razvoj njegove ličnosti, kako bi se obezbijedilo ponovno uključivanje maloljetnika u društvenu zajednicu.

(2) Svrha maloljetničkog zatvora je i vršenje pojačanog uticaja na maloljetnog učinioca krivičnog djela da ubuduće ne vrši krivična djela, kao i na druge maloljetnike da ne vrše krivična djela.

2.1. Vaspitne mjere

Vrste vaspitnih mjera

Član 32

(1) Vaspitne mjere su:

a) mjere upozorenja i usmjeravanja: sudski ukor, posebne obaveze i upućivanje u vaspitni centar,

b) mjere pojačanog nadzora: pojačani nadzor od strane roditelja, usvojioca ili staraoca; pojačani nadzor u drugoj porodici i pojačani nadzor nadležnog organa starateljstva i

v) zavodske mjere: upućivanje u vaspitnu ustanovu, upućivanje u vaspitno-popravni dom i upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje.

(2) Mjere upozorenja i usmjeravanja izriču se kada je potrebno i dovoljno takvim mjerama uticati na ličnost i ponašanje maloljetnika.

(3) Mjere pojačanog nadzora izriču se kada za vaspitanje i razvoj maloljetnika treba preduzeti trajnije mjere vaspitanja i prevaspitanja, uz odgovarajući stručni nadzor i pomoć, a nije potrebno potpuno odvajanje maloljetnika iz dotadašnje sredine.

(4) Zavodske mjere izriču se maloljetniku prema kome treba preduzeti trajnije i intenzivnije mjere vaspitanja ili liječenja, uz njegovo potpuno odvajanje iz dotadašnje sredine. Zavodske mjere primjenjuju se kao posljednje sredstvo i smiju trajati u granicama određenim ovim zakonom samo koliko je potrebno da bi se ostvarila svrha vaspitnih mjera.

Izbor vaspitne mjere

Član 33

Pri izboru vaspitne mjere sud uzima u obzir uzrast i zrelost maloljetnika, druga svojstva njegove ličnosti i stepen poremećaja u društvenom ponašanju, njegove sklonosti, težinu djela, pobude iz kojih je djelo učinio, sredinu i prilike u kojima je živio, dotadašnje vaspitanje, njegovo ponašanje nakon izvršenja krivičnog djela, posebno da li je spriječio ili pokušao da spriječi nastupanje štetne posljedice, naknadio ili pokušao naknaditi pričinjenu štetu, da li je prema njemu ranije bila izrečena krivična sankcija, kao i sve druge okolnosti koje mogu biti od uticaja na izbor one vaspitne mjere kojom se može najbolje ostvariti svrha vaspitnih mjera.

Sudski ukor

Član 34

(1) Sudski ukor se izriče ako se iz odnosa maloljetnika prema učinjenom krivičnom djelu i njegove spremnosti da ubuduće ne čini krivična djela može zaključiti da će se i prijekorom postići svrha vaspitnih mjera.

(2) Pri izricanju sudskog ukora sud maloljetniku ukazuje na društvenu neprihvatljivost i štetnost njegovog ponašanja, posljedice koje takvo ponašanje može na njega imati, kao i da mu u slučaju ponovnog izvršenja krivičnog djela može biti izrečena druga sankcija.

Posebne obaveze

Član 35

(1) Sud može maloljetniku izreći jednu ili više posebnih obaveza ako ocijeni da je odgovarajućim nalozima ili zabranama potrebno uticati na maloljetnika i njegovo ponašanje.

(2) Sud maloljetniku može izreći obavezu:

a) da redovno pohađa školu,

b) da ne izostaje s posla,

v) da se osposobljava za zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima i sklonostima,

g) da se uključi u rad humanitarnih organizacija ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja,

d) da se uzdrži od posjećivanja određenih lokala, odnosno priredbi i kloni društva i određenih lica koja na njega mogu štetno uticati,

đ) da se maloljetnik uz saglasnost zakonskog zastupnika podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih vrsta zavisnosti,

e) da se uključi u pojedinačni ili grupni rad u savjetovalištu za mlade,

ž) da pohađa kurseve za stručno osposobljavanje ili da se priprema i polaže ispite na kojima se provjerava određeno znanje,

z) da se uključi u određene sportske i rekreativne aktivnosti i

i) da bez posebne saglasnosti suda ne može da napusti mjesto prebivališta ili boravišta.

(3) Pri izboru pojedinih obaveza sud vodi računa o spremnosti maloljetnika da sarađuje u njihovom ostvarivanju, kao i o tome da one budu prilagođene njemu i uslovima u kojima maloljetnik živi.

(4) Izrečene obaveze mogu trajati najduže jednu godinu.

(5) U okviru obaveze iz stava 2. tačka g) ovog člana maloljetnik može raditi najviše 120 časova u periodu od šest mjeseci, koliko može trajati ova posebna obaveza, ali tako da se ne ometa njegovo školovanje ili zaposlenje i ne šteti njegovom zdravlju.

(6) Nadzor nad izvršenjem posebnih obaveza vrši sud, koji o tome može tražiti izvještaj i mišljenje organa starateljstva.

(7) Sud može, dok traje izvršenje, obavezu naknadno izmijeniti ili je obustaviti od izvršenja.

(8) Kada izriče ovu mjeru, sud posebno ukazuje maloljetniku, njegovim roditeljima ili usvojiocu, odnosno staraocu da se u slučaju nemogućnosti ispunjenja jedna ili više posebnih obaveza mogu zamijeniti drugim obavezama, a u slučaju kada maloljetnik posebne obaveze ne izvršava bez opravdanog razloga, da mu mogu biti izrečene vaspitne mjere pojačanog nadzora.

(9) Pravilnik o primjeni posebnih obaveza prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela donosi ministar pravde (u daljem tekstu: ministar).

Upućivanje u vaspitni centar

Član 36

(1) Sud izriče mjeru upućivanja u vaspitni centar kada je potrebno da se odgovarajućim kratkotrajnim mjerama utiče na ličnost i ponašanje maloljetnika.

(2) Maloljetnika kome je izrečena mjera iz stava 1. ovog člana sud može uputiti u vaspitni centar:

a) na određeni broj časova tokom dana u trajanju od najmanje 14 dana, a najduže 30 dana i

b) na neprekidni boravak u trajanju od najmanje 15 dana, ali ne duže od tri mjeseca.

(3) Pri izricanju mjere iz stava 1. ovog člana sud će voditi računa da zbog njenog izvršenja maloljetnik ne izostane s redovne školske nastave ili posla.

(4) Boravak maloljetnika u vaspitnom centru mora biti ispunjen djelatnostima primjerenim njegovim osobinama, učenjem, korisnim radom koji odgovara njegovim sposobnostima i interesima, kao i drugim vaspitnim sadržajima usmjerenim na razvijanje osjećaja odgovornosti.

(5) Uz odluku o upućivanju u vaspitni centar sud može izreći i neku od mjera pojačanog nadzora.

(6) Ako maloljetnik neopravdano odbija ili na drugi način ometa izvršenje izrečenih posebnih obaveza, sud može odlučiti da ga zbog toga uputi u vaspitni centar na neprekidni boravak u trajanju od najduže mjesec dana.

Pojačani nadzor roditelja, usvojioca ili staraoca

Član 37

(1) Mjeru pojačanog nadzora roditelja, usvojioca ili staraoca sud izriče ako su roditelji, usvojilac ili staralac propustili da vrše brigu i

nadzor nad maloljetnikom, a u mogućnosti su da ovakvu brigu i nadzor vrše.

(2) Pri izricanju mjere iz stava 1. ovog člana sud može roditelju, usvojiocu ili staraocu dati potrebna uputstva i naložiti mu određene dužnosti u pogledu mjera koje treba preduzeti radi vaspitanja maloljetnika, njegovog liječenja i otklanjanja štetnih uticaja na njega.

(3) Pri izricanju mjere iz stava 1. ovog člana, sud određuje da nadležni organ starateljstva provjerava njeno izvršavanje i ukazuje pomoć roditelju, usvojiocu ili staraocu.

(4) Ova mjera može da traje najmanje šest mjeseci, a najviše dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njenom prestanku.

(5) Kada organ starateljstva zadužen za sprovođenje ove mjere utvrdi da roditelj, usvojilac ili staralac ne postupa po posebnim uputstvima i ne sarađuje sa stručnim licem, mora o tome obavijestiti tužioca. U tom slučaju tužilac sudu podnosi prijedlog radi postupanja u skladu sa članom 45. ovog zakona.

Pojačani nadzor u drugoj porodici

Član 38

(1) Ako roditelj, usvojilac ili staralac maloljetnika nisu u mogućnosti da nad njim vrše nadzor ili ako se od njih opravdano ne može očekivati da takav nadzor vrše, maloljetnik će se smjestiti u drugu porodicu koja je voljna da ga primi i koja ima mogućnosti da nad njim vrši pojačani nadzor.

(2) Mjera pojačanog nadzora u drugoj porodici može da traje najmanje šest mjeseci, a najduže dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njenom prestanku. Izvršenje ove mjere obustaviće se kada roditelji, usvojilac ili staralac maloljetnika steknu mogućnost da nad njim vrše pojačani nadzor ili kada prema rezultatu izvršenja mjere prestane potreba za pojačanim nadzorom.

(3) Pri izricanju vaspitne mjere iz stava 1. ovog člana, sud određuje da organ starateljstva provjerava njeno izvršavanje i ukazuje potrebnu pomoć porodici u kojoj je maloljetnik smješten.

(4) Kada organ starateljstva zadužen za sprovođenje mjere pojačanog nadzora u drugoj porodici utvrdi da porodica u kojoj je maloljetnik smješten ne postupa po posebnim uputstvima i ne sarađuje sa stručnim licem, mora o tome obavijestiti tužioca. U tom slučaju tužilac sudu podnosi prijedlog radi postupanja u skladu sa članom 45. ovog zakona.

Pojačani nadzor nadležnog organa starateljstva

Član 39

(1) Ako roditelji, usvojilac, odnosno staralac maloljetnika nisu u mogućnosti vršiti pojačani nadzor, a ne postoje uslovi za izricanje vaspitne mjere pojačanog nadzora u drugoj porodici, maloljetnik stavlja se pod pojačani nadzor organa starateljstva.

(2) Dok traje ova mjera maloljetnik ostaje kod svojih roditelja, usvojioca, odnosno kod drugih lica koja se o njemu staraju, a pojačani nadzor nad njim vrši određeno lice nadležnog organa starateljstva ili drugo stručno lice koje odredi organ starateljstva.

(3) Organ starateljstva brine se o školovanju maloljetnika, njegovom zaposlenju, odvajanju iz sredine koja na njega štetno utiče, potrebnom liječenju i sređivanju prilika u kojima živi.

(4) Ova mjera može da traje najmanje šest mjeseci, a najviše dvije godine, s tim da sud naknadno odlučuje o njenom prestanku.

(5) Kada organ starateljstva zadužen za sprovođenje mjere pojačanog nadzora utvrdi da roditelj ne postupa po posebnim uputstvima i ne sarađuje sa stručnim licem, mora o tome obavijestiti tužioca. U tom slučaju tužilac sudu podnosi prijedlog u skladu sa članom 45. ovog zakona.

Posebne obaveze uz mjere pojačanog nadzora

Član 40

(1) Pri izricanju neke od vaspitnih mjera pojačanog nadzora iz čl. 37, 38. i 39. ovog zakona, sud može maloljetniku odrediti jednu ili više posebnih obaveza iz člana 35. ovog zakona ako je to potrebno za uspješno izvršenje izrečene vaspitne mjere.

(2) Posebne obaveze iz člana 35. stav 2. t. od v) do i) ovog zakona traju koliko i izrečena mjera pojačanog nadzora, s tim da sud može u tom vremenu izmijeniti ili obustaviti obaveze koje je izrekao.

Upućivanje u vaspitnu ustanovu

Član 41

(1) Sud izriče mjeru upućivanja u vaspitnu ustanovu kada je potrebno maloljetnika izdvojiti iz sredine u kojoj živi i obezbijediti mu pomoć i stalni nadzor stručnih vaspitača u ustanovi za vaspitanje maloljetnika.

(2) U vaspitnoj ustanovi maloljetnik ostaje najmanje šest mjeseci, a najduže dvije godine, s tim da sud svakih šest mjeseci razmatra da li ima osnova za obustavu izvršenja mjere ili zamjenu nekom drugom vaspitnom mjerom prema članu 45. stav 2. tačka b) ovog zakona.

Upućivanje u vaspitno-popravni dom

Član 42

(1) Sud izriče mjeru upućivanja u vaspitno-popravni dom maloljetniku kada ga je neophodno izdvojiti iz dotadašnje sredine i ako je potrebno primijeniti pojačane mjere i stručne programe prevaspitanja.

(2) Pri odlučivanju hoće li izreći mjeru iz stava 1. ovog člana, sud posebno uzima u obzir težinu i prirodu učinjenog krivičnog djela i okolnosti da li je prema maloljetniku ranije bila izrečena neka vaspitna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora.

(3) U vaspitno-popravnom domu maloljetnik ostaje najmanje šest mjeseci, a najduže četiri godine, s tim da sud svakih šest mjeseci razmatra da li postoje osnovi za obustavu izvršenja ove mjere ili za njenu zamjenu nekom drugom vaspitnom mjerom prema članu 45. stav 2. tačka v) ovog zakona.

Uslovni otpust

Član 43

(1) Kada je maloljetniku izrečena zavodska vaspitna mjera, sud ga može uslovno otpustiti iz zavodske ustanove ako je u toj ustanovi proveo najmanje šest mjeseci i ako se na osnovu uspjeha postignutog

u vaspitanju može opravdano očekivati da maloljetnik ubuduće neće činiti krivična djela i da će se u sredini u kojoj bude živio dobro ponašati.

(2) Sud može odlučiti da se prema maloljetniku za vrijeme uslovnog otpusta izrekne mjera pojačanog nadzora uz mogućnost primjene jedne ili više posebnih obaveza predviđenih članom 35. ovog zakona.

(3) Uslovni otpust traje najduže do isteka zakonskog roka trajanja izrečene zavodske mjere ili dok sud ovu mjeru ne obustavi od izvršenja ili je zamijeni nekom drugom mjerom.

(4) Ako za vrijeme trajanja uslovnog otpusta maloljetnik učini novo krivično djelo ili ako određena mjera pojačanog nadzora ne postiže svrhu ili maloljetnik ne ispunjava posebne obaveze koje su mu određene uz vaspitnu mjeru pojačanog nadzora, sud može opozvati uslovni otpust. Vrijeme provedeno na uslovnom otpustu se neće uračunati u vrijeme zakonskog trajanja izrečenih zavodskih vaspitnih mjera iz člana 32. stav 1. tačka v) ovog zakona.

Upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje

Član 44

(1) Maloljetniku ometenom u psihičkom ili fizičkom razvoju sud može umjesto vaspitne mjere upućivanja u vaspitnu ustanovu ili vaspitne mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom, izreći mjeru upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje.

(2) Maloljetnik kome je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi može se uputiti u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje maloljetnika samo ako se u toj ustanovi može obezbijediti čuvanje i liječenje i ostvariti svrha mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi.

(3) Maloljetnik ostaje u posebnoj ustanovi za liječenje i osposobljavanje dok je to potrebno radi njegovog liječenja ili osposobljavanja, ali ne duže od tri godine, s tim da će sud svaka tri mjeseca ispitati da li postoje osnovi za obustavu izvršenja ove mjere ili njenu zamjenu drugom mjerom. Ako maloljetnik u toku izvršenja

ove mjere postane punoljetan, ispituje se potreba njegovog daljnjeg zadržavanja u toj ustanovi, a kada navrši 23 godine života, izvršenje mjere se nastavlja u ustanovi u kojoj se izvršava mjera bezbjednosti.

Obustava izvršenja i zamjena izrečene vaspitne mjere drugom vaspitnom mjerom

Član 45

(1) Ako se, poslije donošenja odluke o izricanju posebne obaveze, mjere pojačanog nadzora ili zavodske mjere pojave okolnosti kojih nije bilo u vrijeme donošenja odluke ili se za njih nije znalo, a one bi značajno uticale na iz bor mjere ili ako se odluka o izricanju posebne obaveze ili mjere pojačanog nadzora ne može izvršiti usljed odbijanja maloljetnika ili njegovih roditelja, usvojioca, odnosno staraoca da postupe po izrečenoj vaspitnoj mjeri ili po nalogu onoga ko mjeru izvršava ili nastupe druge okolnosti predviđene zakonom, a one bi bile od uticaja za donošenje odluke, sud može obustaviti izvršenje ili izrečenu mjeru zamijeniti drugom mjerom.

(2) Osim u slučajevima iz stava 1. ovog člana, ukoliko za pojedine mjere nije šta drugo propisano, sud može tokom izvršenja posebnih obaveza, mjera pojačanog nadzora ili zavodskih mjera, s obzirom na postignuti uspjeh u vaspitanju, obustaviti ih ili zamijeniti drugom takvom mjerom kojom se bolje postiže svrha vaspitnih mjera, s tim što se:

a) izvršenje mjere pojačanog nadzora ne može obustaviti prije isteka roka od šest mjeseci, a do isteka ovog roka zamjena mjere se može vršiti prema članu 35. stav 7. ovog zakona,

b) izvršenje mjere upućivanja u vaspitnu ustanovu ne može obustaviti prije isteka roka od šest mjeseci, a do isteka ovog roka može se zamijeniti samo mjerom iz čl. 36. ili 44. ovog zakona i

v) izvršenje mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom ne može obustaviti prije isteka roka od šest mjeseci, a do isteka ovog roka može se zamijeniti samo mjerom iz člana 44. ovog zakona.

Ponovno odlučivanje o vaspitnim mjerama

Član 46

(1) Ako je od pravosnažnosti odluke kojom je izrečena neka od posebnih obaveza, mjera pojačanog nadzora ili zavodska vaspitna mjera, prošlo šest mjeseci, a izvršenje nije započeto, sud ponovo cijeni potrebu izvršenja izrečene mjere. Pri tome sud može odlučiti da se ranije izrečena mjera izvrši, ne izvrši ili da se zamijeni nekom drugom mjerom.

(2) Ako je od pravosnažnosti odluke kojom je izrečena vaspitna mjera upućivanja u vaspitni centar prošlo više od šest mjeseci, a izvršenje nije započeto, sud ponovo cijeni potrebu izvršenja izrečene mjere. Pri tome sud može odlučiti da se ranije izrečena mjera izvrši, ne izvrši ili da se zamijeni nekom od mjera pojačanog nadzora.

Dejstvo kazne na vaspitne mjere

Član 47

(1) Ako za vrijeme trajanja vaspitne mjere sud izrekne starijem maloljetniku kaznu maloljetničkog zatvora, vaspitna mjera prestaje kada maloljetnik započne izdržavanje te kazne.

(2) Ako za vrijeme trajanja vaspitne mjere sud izrekne punoljetnom licu kaznu maloljetničkog zatvora ili kaznu zatvora najmanje šest mjeseci, vaspitna mjera prestaje kada to lice započne izdržavanje kazne.

(3) Ako sud u slučaju iz stava 2. ovog člana izrekne kaznu maloljetničkog zatvora ili zatvora u trajanju kraćem od šest mjeseci, sud u presudi odlučuje hoće li se po izdržanoj kazni nastaviti izvršenje izrečene vaspitne mjere ili se izvršenje mjere obustavlja.

Izricanje vaspitnih mjera za krivična djela u sticaju

Član 48

(1) Ako je maloljetnik učinio više krivičnih djela u sticaju, a sud odluči da izrekne vaspitnu mjeru, cijeni jedinstveno sva djela i izriče samo jednu vaspitnu mjeru, osim u slučaju predviđenom u članu 40. stav 1. ovog zakona.

(2) Po odredbi stava 1. ovog člana sud postupa i kada poslije izrečene vaspitne mjere utvrdi da je maloljetnik prije ili poslije njenog izricanja učinio neko krivično djelo.

Evidencija o izrečenim vaspitnim mjerama

Član 49

(1) Evidenciju o izrečenim vaspitnim mjerama vode nadležni organi starateljstva na osnovu propisa koje donosi ministarstvo nadležno za poslove socijalne zaštite.

(2) Podaci o izrečenim vaspitnim mjerama mogu se dati samo tužilaštvu, sudu, organima unutrašnjih poslova i organima starateljstva u vezi sa krivičnim postupkom koji se vodi protiv lica kome je izrečena vaspitna mjera. Lica koja su na bilo koji način došla do ovih podataka ne smiju upotrijebiti te podatke na način koji bi bio od štete za rehabilitaciju lica protiv koga je vođen krivični postupak.

(3) Podaci o izrečenoj vaspitnoj mjeri brišu se iz evidencije nakon proteka roka od tri godine od dana kada je prestalo izvršenje vaspitne mjere, a u svakom slučaju kada evidentirano lice napuni 23 godine života.

(4) Ako evidentirano lice bude u međuvremenu osuđeno na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora, podaci o vaspitnoj mjeri brišu se iz evidencije kada proteknu rehabilitacijski rokovi utvrđeni ovim zakonom.

2.2. Maloljetnički zatvor

Kažnjavanje starijih maloljetnika

Član 50

Kaznom maloljetničkog zatvora može se kazniti samo stariji maloljetnik koji je učinio krivično djelo s propisanom kaznom zatvora višom od pet godina, ako zbog visokog stepena njegove krivične odgovornosti i teških posljedica krivičnog djela ne bi bilo opravdano izreći vaspitnu mjeru.

Odmjeravanje kazne maloljetničkog zatvora

Član 51

(1) Kazna maloljetničkog zatvora koja se izriče maloljetnom učiniocu krivičnog djela ne može biti kraća od šest mjeseci ni duža od pet godina, a izriče se na pune godine ili na mjesece. Za krivično djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora ili za sticaj

najmanje dva krivična djela za koja je propisana kazna zatvora teža od 10 godina, maloljetnički zatvor može trajati do 10 godina.

(2) Pri odmjeravanju kazne starijem maloljetniku za krivično djelo, sud ne može izreći kaznu maloljetničkog zatvora u trajanju dužem od kazne zatvora propisane za to krivično djelo, a nije vezan za najmanju propisanu mjeru te kazne.

(3) Pri odmjeravanju kazne maloljetničkog zatvora starijem maloljetniku sud uzima u obzir sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća u skladu sa članom 52. st. 1. i 4. Krivičnog zakonika, imajući posebno u vidu stepen zrelosti maloljetnika i vrijeme potrebno za njegovo vaspitanje i stručno osposobljavanje.

Izricanje kazne maloljetničkog zatvora za krivična djela u sticaju

Član 52

(1) Ako stariji maloljetnik učini više krivičnih djela u sticaju, a sud nađe da za svako krivično djelo treba izreći kaznu maloljetničkog zatvora, odmjeriće po slobodnoj ocjeni za sva djela jednu kaznu u granicama predviđenim u članu 51. ovog zakona. Ako sud nađe da bi za neko djelo u sticaju starijeg maloljetnika trebalo kazniti, a za druga krivična djela izreći vaspitnu mjeru, za sva djela u sticaju izriče samo kaznu maloljetničkog zatvora.

(2) Ako je sud za krivična djela u sticaju utvrdio kazne zatvora i maloljetničkog zatvora, izriče zatvor kao jedinstvenu kaznu primjenom opštih pravila za sticaj krivičnih djela.

(3) Ako sud nađe da za neka krivična djela u sticaju treba izreći vaspitnu mjeru, a za druga kaznu zatvora, izriče samo kaznu zatvora.

(4) Sud postupa u skladu sa st. 1, 2. i 3. ovog člana i u slučaju ako poslije izrečene kazne utvrdi da je osuđeni prije ili poslije njenog izricanja učinio drugo krivično djelo.

Uslovni otpust iz maloljetničkog zatvora

Član 53

(1) Lice osuđeno na kaznu maloljetničkog zatvora može biti uslovno otpušteno ako je izdržalo najmanje trećinu izrečene kazne i ako se na osnovu postignutog uspjeha izvršenja može opravdano očekivati da

će se na slobodi dobro ponašati i da neće vršiti krivična djela, ali ne prije nego što je provelo šest mjeseci u ustanovi za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija (u daljem tekstu: Ustanova). Uz uslovni otpust sud može izreći neku od vaspitnih mjera pojačanog nadzora, uz mogućnost primjenjivanja jedne ili više posebnih obaveza predviđenih članom 35. ovog zakona.

(2) Ako za vrijeme trajanja uslovnog otpusta određena mjera pojačanog nadzora ne postiže svrhu ili maloljetnik ne ispunjava posebne obaveze koje su mu određene uz vaspitnu mjeru pojačanog nadzora, sud može opozvati uslovni otpust.

(3) Ako za vrijeme trajanja uslovnog otpusta maloljetnik učini jedno ili više krivičnih djela, sud postupa u skladu sa članom 48. Krivičnog zakonika.

(4) U slučaju iz st. 2. i 3. ovog člana, vrijeme provedeno na uslovnom otpustu ne uračunava se u vrijeme izdržane kazne maloljetničkog zatvora.

Odgođeno izricanje kazne maloljetničkog zatvora

Član 54

(1) Sud može izreći kaznu maloljetničkog zatvora i istovremeno odrediti da je neće izvršiti kada se opravdano može očekivati da se i prijetnjom naknadnog izricanja kazne može uticati na maloljetnika da ubuduće ne vrši krivična djela. Uz kaznu maloljetničkog zatvora sud može izreći neku od vaspitnih mjera pojačanog nadzora i odrediti uz tu mjeru jednu ili više posebnih obaveza predviđenih članom 35. ovog zakona.

(2) Sud naknadno može izreći izvršenje izrečene kazne maloljetničkog zatvora ako maloljetnik za vrijeme koje sud odredi, a koje ne može biti kraće od jedne ni duže od tri godine (vrijeme provjeravanja), učini novo krivično djelo ili ako odbija da postupi po izrečenoj vaspitnoj mjeri pojačanog nadzora ili izvršenju posebnih obaveza.

(3) Nakon što protekne najmanje jedna godina vremena provjeravanja sud može, nakon što pribavi izvještaj organa

starateljstva, izreći konačni odustanak od izricanja kazne, ako nove činjenice potvrđuju uvjerenje da maloljetnik neće učiniti nova krivična djela.

Naknadno izricanje kazne maloljetničkog zatvora

Član 55

(1) Ako maloljetnik kojem je odgođeno izricanje kazne maloljetničkog zatvora iz člana 54. ovog zakona bude osuđen ili bude izrečena vaspitna mjera zbog novog krivičnog djela učinjenog prije isteka vremena provjeravanja, sud izriče kaznu za ranije učinjeno djelo, ako bi to, s obzirom na novoizrečenu kaznu ili vaspitnu mjeru, bilo potrebno radi odvraćanja maloljetnika od izvršenja krivičnih djela. Kazna za ranije učinjeno djelo može se izreći i ako maloljetnik i pored izrečenog upozorenja suda odbija da postupi po izrečenoj vaspitnoj mjeri ili izvršenju posebnih obaveza.

(2) Pri izricanju jedinstvene kazne, postupa se u skladu sa članom 52. ovog zakona.

(3) Ako sud u slučaju iz stava 1. ovog člana ne izrekne kaznu, odlučuje ostaju li na snazi već izrečene mjere ili izriče druge mjere.

(4) Kazna se može izreći najkasnije šest mjeseci nakon proteka vremena provjeravanja ili nakon okončanja postupka zbog novog krivičnog djela.

Organizacija i način izvršenja kazne maloljetničkog zatvora

Član 55a.

(1) Detaljnije odredbe o organizaciji i načinu izvršenja kazne maloljetničkog zatvora pravilnikom propisuje ministar.

(2) Pravilnikom iz stava 1. ovog člana uređuje se način života i organizacija rada sa maloljetnicima u maloljetničkom zatvoru.

Zastarjelost izvršenja kazne maloljetničkog zatvora

Član 56

Kazna maloljetničkog zatvora neće se izvršiti kada od dana pravosnažnosti presude kojom je kazna izrečena protekne:

a) pet godina ako je izrečena kazna maloljetničkog zatvora u trajanju dužem od pet godina,

b) tri godine ako je izrečena kazna maloljetničkog zatvora u trajanju dužem od tri godine i

v) dvije godine ako je izrečena kazna maloljetničkog zatvora u trajanju do tri godine.

Davanje podataka iz kaznene evidencije o osudama na kaznu maloljetničkog zatvora

Član 57

(1) Podaci o osudi na kaznu maloljetničkog zatvora mogu se dati samo kada to traži sud, tužilaštvo, policijski organ i organ starateljstva, a u vezi sa krivičnim postupkom koji se vodi protiv lica kome je izrečena kazna maloljetničkog zatvora.

(2) Lica koja su na bilo koji način došla do podataka iz stava 1. ovog člana ne smiju upotrijebiti te podatke na način koji bi bio od štete za rehabilitaciju lica protiv koga je vođen krivični postupak.

Dejstvo vaspitnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora

Član 58

Vaspitne mjere i kazna maloljetničkog zatvora ne mogu imati pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava, i to:

a) zabrana vršenja određenih poslova ili funkcija u organima Republike Srpske, privrednim društvima i u drugim pravnim licima,

b) zabrana istupanja u štampi, na radiju, televiziji ili javnim skupovima, zabrana vršenja izdavačke djelatnosti ili zabrana učestvovanja u osnivanju udruženja,

v) zabrana sticanja određenog poziva ili unapređenja u službi,

g) zabrana sticanja određenih dozvola ili odobrenja koja se daju odlukom nadležnih organa.

Brisanje osude

Član 59

(1) Osuda na kaznu maloljetničkog zatvora briše se iz kaznene evidencije u roku od jedne godine od dana izdržane, zastarjele ili oproštene kazne, ako za to vrijeme osuđeni maloljetnik ne učini novo krivično djelo.

(2) Osuda se ne može brisati dok traje primjena mjere bezbjednosti.

(3) Ako je u toku roka za brisanje osude maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili zatvora preko pet godina, ne briše se ni ranija ni kasnija osuda.

(4) Ako maloljetnik ima više osuda, može se iz kaznene evidencije brisati svaka osuda pojedinačno ili istovremeno ako postoje uslovi za brisanje svake od tih osuda.

Rehabilitacija

Član 60

Poslije izdržane, oproštene ili zastarjele kazne maloljetničkog zatvora, maloljetnici uživaju sva prava utvrđena ustavom, zakonom i drugim propisima, osim ako ta prava nisu ograničena izvršenjem mjera bezbjednosti iz člana 61. t. od a) do đ) ovog zakona.

2.3. Mjere bezbjednosti

Vrste mjera bezbjednosti

Član 61

Prema maloljetniku mogu se izreći sljedeće mjere bezbjednosti:

a) obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi,

b) obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi,

v) obavezno liječenje od zavisnosti,

g) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti,

d) zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama,

đ) zabrana približavanja određenom licu i komunikacije sa određenim licem,

e) obavezan psihosocijalni tretman,

ž) udaljenje iz zajedničkog domaćinstva,

z) oduzimanje predmeta.

Izricanje mjera bezbjednosti

Član 62

(1) Maloljetniku i mlađem punoljetnom licu kojem je izrečena vaspitna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora mogu se, pod uslovima propisanim zakonom, izreći jedna ili više mjera bezbjednosti.

(2) Kada je god moguće mjere liječenja na slobodi imaju prednost nad smještajem maloljetnika u zdravstvenu ustanovu radi sprovođenja mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi i obaveznog liječenja od zavisnosti.

(3) Izuzetno od stava 1. ovog člana, mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, kada su ispunjeni zakonom propisani uslovi, može se izreći samostalno.

(4) Mjere bezbjednosti traju dok ne prestanu razlozi zbog kojih su izrečene, ali najduže do isteka trajanja vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora ili dok traje odgođeno izvršenje ove kazne ili uslovni otpust iz zavoda ili Ustanove, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi

Član 63

(1) Kada su ispunjeni uslovi iz člana 74. stav 1. Krivičnog zakonika, maloljetniku se izriče mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi.

(2) Mjeru bezbjednosti iz stava 1. ovog člana sud će obustaviti kada utvrdi da je prestala potreba za liječenjem i čuvanjem učinioca u zdravstvenoj ustanovi, o čemu sud odlučuje svakih šest mjeseci, na osnovu izvještaja zdravstvene ustanove i nalaza vještaka.

(3) Mjera bezbjednosti iz stava 1. ovog člana izrečena uz vaspitnu mjeru ili kaznu maloljetničkog zatvora može trajati i duže od isteka zakonskog roka trajanja izrečene vaspitne mjere ili izrečene kazne maloljetničkog zatvora.

(4) Umjesto mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, maloljetniku se na osnovu nalaza i

mišljenja vještaka može izreći vaspitna mjera upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje ako se na takav način može obezbijediti liječenje i postići svrha mjere bezbjednosti koja se umjesto te mjere izriče.

(5) Mjera bezbjednosti obaveznog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi ne može se izreći uz vaspitnu mjeru sudskog ukora i posebnih obaveza.

Obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi

Član 64

(1) Kada su ispunjeni uslovi iz člana 75. stav 1. Krivičnog zakonika, maloljetniku se može izreći mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi, kada se na osnovu nalaza i mišljenja vještaka utvrdi da za sprovođenje tih mjera nije potrebno liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi, nego samo njegovo liječenje na slobodi.

(2) Kada sud odluči da u skladu sa stavom 1. ovog člana izrekne mjeru obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi, sud izriče vaspitnu mjeru ili kaznu maloljetničkog zatvora u skladu sa čl. 63. i 65. ovog zakona.

(3) Pod uslovima iz stava 1. ovog člana sud može izreći obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi i maloljetniku koji je krivično djelo izvršio u stanju bitno smanjene uračunljivosti ili koji je na osnovu čl. 43. i 53. ovog zakona pušten na uslovni otpust.

Obavezno liječenje od zavisnosti

Član 65

Kada su ispunjeni uslovi iz člana 76. stav 1. Krivičnog zakonika, maloljetniku se izriče mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti.

Zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti

Član 66

Prema maloljetniku sud može izreći mjeru bezbjednosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, u skladu sa članom 77. Krivičnog zakonika.

Zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama

Član 66a

Prema maloljetniku sud može izreći mjeru bezbjednosti zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama, u skladu sa članom 78. Krivičnog zakonika.

Zabrana približavanja i komunikacije sa određenim licem

Član 66b

Prema maloljetniku sud može izreći mjeru bezbjednosti zabrane približavanja i komunikacije sa određenim licem, u skladu sa članom 79. Krivičnog zakonika.

Obavezan psihosocijalni tretman

Član 66v

Prema maloljetniku sud može izreći mjeru bezbjednosti obaveznog psihosocijalnog tretmana, u skladu sa članom 80. Krivičnog zakonika.

Udaljenje iz zajedničkog domaćinstva

Član 66g

Prema maloljetniku sud može izreći mjeru bezbjednosti udaljenje iz zajedničkog domaćinstva, u skladu sa članom 81. Krivičnog zakonika.

Oduzimanje predmeta

Član 67

Prema maloljetniku može se izreći mjera bezbjednosti oduzimanje predmeta u skladu sa članom 82. Krivičnog zakonika.

3. Primjena odredaba o maloljetnicima na punoljetna i mlađa punoljetna lica

Suđenje punoljetnim licima za krivična djela koja su učinila kao mlađi maloljetnici

Član 68

Punoljetnom licu koje je navršilo 21 godinu života ne može se suditi za krivično djelo koje je učinilo kao mlađi maloljetnik.

Izricanje krivičnih sankcija punoljetnim licima za krivična djela koja su učinila kao maloljetnici

Član 69

(1) Punoljetnom licu koje je krivično djelo učinilo kao stariji maloljetnik, a u vrijeme suđenja nije navršilo 23 godine života, može se izreći odgovarajuća vaspitna mjera (posebna obaveza, mjera pojačanog nadzora nadležnog organa starateljstva i zavodska mjera upućivanja u vaspitno-popravni dom), a iz razloga predviđenih članom 50. ovog zakona i kazna maloljetničkog zatvora. Pri ocjeni da li će izreći vaspitnu mjeru ili maloljetnički zatvor, sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito težinu učinjenog krivičnog djela, vrijeme koje je proteklo od njegovog izvršenja, porodične prilike, ponašanje izvršioca, kako se izvršilac uključio u redovni život, kao i svrhu koju želi postići primjenom ove sankcije.

(2) Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, punoljetnom licu koje je u vrijeme suđenja navršilo 23 godine života, sud može, umjesto maloljetničkog zatvora, izreći kaznu zatvora ili uslovnu osudu. Kazna zatvora izrečena u ovom slučaju ima u pogledu rehabilitacije, zastarjelosti, uslovnog otpusta i pravnih posljedica osude isto pravno dejstvo kao i kazna maloljetničkog zatvora.

(3) Punoljetnim licima iz st. 1. i 2. ovog člana uz izrečenu sankciju može se izreći odgovarajuća mjera bezbjednosti pod uslovima predviđenim ovim zakonom.

4. Mlađa punoljetna lica

Primjena odredaba o maloljetnicima na mlađa punoljetna lica

Član 70

U odnosu na mlađe punoljetne učinioce krivičnih djela važe odredbe Krivičnog zakonika, a pod uslovima propisanim ovim zakonom, na njih se primjenjuju i odredbe za maloljetne učinioce.

Izricanje vaspitnih mjera mlađim punoljetnim licima

Član 71

(1) Licu koje je kao mlađe punoljetno učinilo krivično djelo, sud može izreći bilo koju mjeru posebnih obaveza, mjeru pojačanog

nadzora nadležnog organa starateljstva ili odgovarajuću zavodsku vaspitnu mjeru ako se, s obzirom na njegovu ličnost i okolnosti pod kojima je krivično djelo učinilo, može očekivati da će se i vaspitnom mjerom postići svrha koja bi se ostvarila izricanjem kazne.

(2) Mlađem punoljetnom licu kome je izrečena vaspitna mjera sud može, pod uslovima propisanim ovim zakonom, izreći odgovarajuće mjere bezbjednosti.

(3) Izrečena vaspitna mjera može trajati najduže dok učinilac ne navrši 23 godine života.

IV - KRIVIČNI POSTUPAK PREMA MALOLjETNICIMA

1. Opšte odredbe

Primjena zakona

Član 72

(1) Odredbe ovog zakona primjenjuju se u postupku prema licima koja su učinila krivično djelo kao maloljetnici, a u vrijeme suđenja nisu navršila 23 godine života, kao i odredbe Zakona o krivičnom postupku ako nisu u suprotnosti s odredbama ovog zakona.

(2) Odredbe člana 76, člana 81. stav 3, i čl. 82, 94, 111. i 112. ovog zakona ne primjenjuju se u postupku prema učiniocu koji je u vrijeme pokretanja postupka, odnosno suđenja napunio 21 godinu života.

Primjena odredaba prema djeci

Član 73

(1) Kada policijski službenik utvrdi da lice za koje postoje osnovi sumnje da je učinilo krivično djelo nije navršilo 14 godina, neće ga ispitati nego o tome odmah obavještava tužioca i organ starateljstva. Policijski službenik ispituje dijete i tužiocu podnosi službeni izvještaj samo u slučaju kada se radi o krivičnom djelu koje je imalo za posljedicu teško narušavanje tjelesnog integriteta drugog lica ili je učinjena znatna materijalna šteta.

(2) Kada tužilac utvrdi da lice za koje postoje osnovi sumnje da je učinilo krivično djelo nije navršilo 14 godina, donosi naredbu o nepokretanju pripremnog postupka, a podatke o djelu i učiniocu

dostavlja organu starateljstva radi preduzimanja mjera zaštite u okviru njegove nadležnosti.

(3) Kada sud u toku postupka utvrdi da maloljetnik u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije navršio 14 godina života, krivični postupak se obustavlja i rješenje dostavlja organu starateljstva radi preduzimanja mjera zaštite u okviru njegove nadležnosti.

(4) O postupanju u skladu sa st. 2. i 3. ovog člana obavještava se podnosilac prijave i oštećeni, uz pravnu pouku da svoj imovinskopravni zahtjev mogu ostvarivati u parničnom postupku.

(5) U slučaju kada policijski službenik vrši ispitivanje iz stava 1. ovog člana, dijete mora imati branioca, koji ima posebna znanja.

Izričita zabrana postupanja

Član 74

Odredbe Zakona o krivičnom postupku o kaznenom nalogu, izjašnjenju o krivici, razmatranju izjave o priznanju krivice i pregovaranju o krivici, ne primjenjuju se u krivičnom postupku prema maloljetnicima.

Pokretanje postupka prema maloljetniku

Član 75

Krivični postupak prema maloljetniku pokreće se naredbom za pokretanje pripremnog postupka koju donosi tužilac.

Obazrivo postupanje

Član 76

(1) Pri preduzimanju radnji kojima je prisutan maloljetnik, a naročito pri njegovom ispitivanju, postupa se obazrivo, vodeći računa o zrelosti, drugim ličnim svojstvima i zaštiti privatnosti maloljetnika kako vođenje krivičnog postupka ne bi štetno uticalo na njegov fizički, mentalni i kognitivni razvoj.

(2) Organi koji učestvuju u postupku upozorenjem ili udaljenjem na određeni period, spriječavaju svako nedisciplinovano ponašanje maloljetnika.

(3) Ako maloljetnik i nakon upozorenja nastavi sa nedoličnim ponašanjem, sudija, odnosno predsjednik vijeća može odlučiti da se maloljetnik udalji iz sudnice za određeni vremenski period, a postupak se nastavlja u prisutnosti branioca. Nakon povratka maloljetnika u sudnicu, branilac ga obavještava o radnjama sprovedenim u njegovom odsustvu.

Obavezna odbrana

Član 77

(1) Maloljetnik mora imati branioca prilikom prvog ispitivanja od strane tužioca ili policijskog službenika, kao i tokom cijelog postupka.

(2) Maloljetnik ima branioca i onda kada policijski službenik izriče policijsko upozorenje iz člana 23. ovog zakona i kada tužilac uslovljava nepokretanje postupka prema maloljetniku ispunjenjem vaspitne preporuke iz člana 26. ovog zakona.

(3) Ako maloljetnik, njegov zakonski zastupnik ili srodnici maloljetnika ne uzmu branioca, o tome se obavještava sudija, koji na prijedlog tužioca ili policijskog službenika postavlja branioca po službenoj dužnosti.

(4) Branilac iz stava 3. ovog člana mora imati posebna znanja.

Oslobađenje od dužnosti svjedočenja

Član 78

(1) Niko ne može biti oslobođen dužnosti svjedočenja o okolnostima potrebnim za ocjenjivanje zrelosti maloljetnika, upoznavanje njegove ličnosti i prilika u kojima živi.

(2) Dužnosti svjedočenja oslobođeni su samo roditelj, staralac, usvojilac, vjerski službenik, odnosno ispovjednik i branilac.

(3) Kada svjedoči socijalni radnik organa starateljstva, njegovo saslušanje se ne može odnositi na okolnosti učinjenog djela o kojima je saznao ispitujući maloljetnika u postupku sačinjavanja socijalne anamneze iz člana 87. ovog zakona i drugih izvještaja po zahtjevu tužilaštva ili suda.

Spajanje i razdvajanje postupka

Član 79

(1) Kada je maloljetnik učestvovao u izvršenju krivičnog djela zajedno sa punoljetnim licem, postupak prema njemu se razdvaja i sprovodi po odredbama ovog zakona.

(2) Izuzetno, nakon okončanog pripremnog postupka, a na obrazložen prijedlog tužioca, postupak prema maloljetniku može se spojiti s postupkom protiv punoljetnog lica i sprovesti po odredbama ovog zakona samo ako je spajanje postupka neophodno za svestrano razjašnjenje stvari. O spajanju postupka odlučuje sudija za maloljetnike.

(3) U jedinstvenom postupku suđenje se sprovodi pred sudijom nadležnog suda, odnosno pred vijećem od troje sudija kojim predsjedava sudija za maloljetnike.

(4) Do završetka glavnog pretresa sudija, odnosno vijeće može odlučiti da se iz razloga cjelishodnosti ili drugih opravdanih razloga postupak razdvoji.

(5) Protiv rješenja kojim je odlučeno o spajanju ili razdvajanju postupka žalba nije dopuštena.

(6) Kada se sprovodi jedinstven postupak za maloljetnika i punoljetne učinioce, u pogledu maloljetnika uvijek se primjenjuju odredbe čl. od 76. do 78, od 81. do 86, 89, 90, 92, od 94. do 103, 110. stav 3, 111, 112, 115. i 119. ovog zakona, a ostale odredbe ovog zakona ukoliko njihova primjena nije u suprotnosti s vođenjem jedinstvenog postupka.

Sprovođenje jedinstvenog postupka

Član 80

(1) Kada je lice učinilo neko krivično djelo kao maloljetno, a neko djelo kao punoljetno, sprovodi se jedinstven postupak i punoljetnom licu se sudi po odredbama ovog zakona.

(2) U jedinstvenom postupku suđenje se sprovodi pred sudijom za maloljetnike nadležnog suda, odnosno pred vijećem od troje sudija, od kojih je najmanje jedan sudija za maloljetnike, ukoliko to lice u vrijeme pokretanja postupka nije navršilo 23. godinu.

Uloga organa starateljstva

Član 81

(1) U postupku prema maloljetnicima, pored ovlašćenja koja su izričito predviđena u odredbama ovog zakona, organ starateljstva ima pravo da se upozna s tokom postupka, da u toku postupka stavlja prijedloge i da ukazuje na činjenice i dokaze koji su od važnosti za donošenje pravilne odluke.

(2) O svakom pokretanju postupka prema maloljetniku tužilac obavještava nadležni organ starateljstva.

(3) Tužilaštva i sudovi izvještavaju organ starateljstva kada u krivičnom postupku utvrđene činjenice i okolnosti upućuju na potrebu preduzimanja mjera radi zaštite prava i dobrobiti maloljetnika.

Pozivanje i dostavljanje pismena

Član 82

(1) Maloljetnik se poziva preko roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe hitnog postupanja ili drugih okolnosti, i tada sudija na prijedlog tužioca u interesu maloljetnika imenuje posebnog staraoca do okončanja postupka.

(2) Dostavljanje odluka i drugih pismena maloljetniku vrši se shodno odredbama Zakona o krivičnom postupku, s tim da se maloljetniku pismena ne dostavljaju isticanjem na oglasnoj tabli suda, a ne primijenjuje se ni odredba Zakona o krivičnom postupku o usmenom saopštavanju odluke. Odluke i druga pismena se dostavljaju i roditeljima, odnosno staraocu maloljetnika.

Dovođenje maloljetnika

Član 83

Mjeru dovođenja kojom se obezbjeđuje prisustvo maloljetnika i uspješno vođenje krivičnog postupka sprovode pripadnici sudske policije u civilnoj odjeći, vodeći računa da to čine na neupadljiv način, osim u slučajevima opasnih učinilaca ili najtežih krivičnih djela.

Objavljivanje toka krivičnog postupka

Član 84

(1) Ne smije se objaviti tok krivičnog postupka prema maloljetniku, ni odluka donesena u tom postupku, niti se može u svrhu objavljivanja vršiti video i audio snimanje toka postupka.

(2) Pravosnažna odluka suda može se objaviti, ali bez navođenja imena maloljetnika i drugih podataka iz kojih bi se mogao utvrditi njegov identitet.

Dužnost hitnog postupanja

Član 85

Organi koji učestvuju u postupku prema maloljetniku, kao i drugi organi i ustanove od kojih se traže obavještenja, izvještaji ili mišljenja dužni su da postupaju najhitnije kako bi se postupak što prije završio.

Mjesna nadležnost

Član 86

Za postupak prema maloljetniku, po pravilu, mjesno je nadležan sud njegovog prebivališta, a ako maloljetnik nema prebivališta ili ono nije poznato sud boravišta maloljetnika. Postupak se može sprovesti pred sudom boravišta maloljetnika ili pred sudom mjesta izvršenja krivičnog djela, odnosno pred sudom na čijem se području nalazi zavod ili ustanova za izvršenje krivičnih sankcija u kojoj se maloljetnik nalazi, ako je očigledno da će se pred tim sudom postupak lakše sprovesti.

2. Postupanje prije pokretanja pripremnog postupka

Socijalna anamneza

Član 87

(1) Prije pokretanja pripremnog postupka za djelo koje se maloljetniku stavlja na teret tužilac je dužan od nadležnog organa starateljstva pribaviti podatke koji se tiču uzrasta, zrelosti i drugih osobina ličnosti maloljetnika, o sredini i prilikama u kojima on živi, kako bi mogao odlučiti da li će za konkretni slučaj postupati primjenom načela oportuniteta, pristupiti postupku primjene vaspitne preporuke ili će donijeti naredbu za pokretanje pripremnog postupka.

(2) Anamnezu iz stava 1. ovog člana pribavlja i policijski službenik kada su ispunjeni uslovi iz člana 23. ovog zakona.

Radnje postupanja policijskog službenika prilikom izricanja policijskog upozorenja

Član 88

(1) U pravilu, ispitivanje maloljetnika vrši tužilac, a policijski službenik ispitivanje vrši uz odobrenje tužioca.

(2) Za krivična djela sa propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine, policijski službenik koji ima posebna znanja, uz pribavljeno odobrenje tužioca, ispituje maloljetnika. Komunikacije sa maloljetnikom, pozivanje i obavještavanje o pravima vrši se u skladu sa članom 96. st. 2, 3, 4. i 5. ovog zakona.

(3) Policijski službenik ispituje maloljetnika u prisustvu njegovog branioca, roditelja, staraoca, odnosno usvojioca, kao i stručnog lica organa starateljstva. Kada su roditelji, staralac, odnosno usvojilac maloljetnika spriječeni da prisustvuju ispitivanju maloljetnika, odnosno ako njihovo prisustvo ne bi bilo u interesu maloljetnika policijski službenik ispituje maloljetnika u prisustvu predstavnika organa starateljstva ili predstavnika ustanove za smještaj maloljetnika.

(4) Policijski službenik nakon što u roku od osam dana ispita maloljetnika i prikupi dokaze, uz izvještaj može tužiocu dostaviti i obrazložen prijedlog da se maloljetnik za konkretni slučaj samo upozori. Ako tužilac nakon razmatranja prijedloga utvrdi da postoje dokazi da je maloljetnik učinio krivično djelo i da, s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život maloljetnika i njegova lična svojstva, pokretanje krivičnog postupka ne bi bilo cjelishodno, tužilac može dati traženo odobrenje i predmet dostaviti policijskom službeniku da maloljetniku izrekne policijsko upozorenje.

(5) Ako tužilac ne odobri izricanje policijskog upozorenja o tome obavještava policijskog službenika i prije pokretanja pripremnog postupka razmatra mogućnosti i opravdanost izricanja vaspitne

preporuke iz člana 90. ovog zakona ili donosi naredbu za pokretanje pripremnog postupka u skladu sa članom 91. stav 1. ovog zakona.

(6) U slučaju iz stava 2. ovog člana policijski službenik najdalje u roku od tri dana od dostavljanja predmeta maloljetniku izriče policijsko upozorenje i tom prilikom ukazuje na društvenu neprihvatljivost i štetnost njegovog ponašanja, posljedice koje takvo ponašanje može imati na njega, kao i na mogućnost vođenja krivičnog postupka i izricanje krivične sankcije u slučaju ponovnog izvršenja krivičnog djela. Na lica koja prisustvuju saopštavanju odluke, primjenjuje se stav 3. ovog člana. Odluka se bilježi u spisu.

(7) Policijski službenik u roku od tri dana od dana donošenja odluke iz st. 5. i 6. ovog člana o toj odluci pismeno obavještava tužioca, maloljetnika, njegovog branioca, roditelja, odnosno staraoca ili usvojioca maloljetnika, organ starateljstva, kao i oštećenog, uz navođenje razloga za donošenje ove odluke.

(8) Priznanje maloljetnika da je učinio krivično djelo, ne može biti korišćeno protiv njega u bilo kojem drugom naknadnom postupku.

(9) O prijedlogu za izricanje policijskog upozorenja iz st. 4. i 5. ovog člana tužilac donosi odluku u roku od osam dana od dana prijema prijedloga.

Primjena načela oportuniteta

Član 89

(1) Za krivična djela s propisanom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do pet godina, tužilac može odlučiti da ne pokrene pripremni postupak iako postoje dokazi da je maloljetnik učinio krivično djelo, ako smatra da ne bi bilo cjelishodno da se vodi postupak prema maloljetniku, s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život maloljetnika i njegova lična svojstva. Tužilac može postupiti na isti način i slučaju krivičnog djela sa propisanom kaznom zatvora preko pet godina ako je takvo postupanje u skladu sa principom srazmjernosti iz člana 9. ovog zakona. Radi utvrđivanja ovih okolnosti, tužilac može zatražiti obavještenja od roditelja, odnosno staraoca maloljetnika, drugih lica i ustanova, a kada je to potrebno, može ova lica i maloljetnika pozvati

radi neposrednog obavještavanja. Tužilac traži mišljenje organa starateljstva o cjelishodnosti pokretanja postupka prema maloljetniku.

(2) Ako je za donošenje odluke iz stava 1. ovog člana potrebno da se ispitaju lična svojstva maloljetnika, sud može na obrazložen prijedlog tužioca uputiti maloljetnika u prihvatilište za djecu i omladinu ili vaspitnu ustanovu, ali najduže do 30 dana.

(3) Kada je izvršenje kazne ili vaspitne mjere u toku, tužilac može odlučiti da ne pokreće pripremni postupak za drugo krivično djelo maloljetnika, ako s obzirom na težinu tog krivičnog djela, kao i na kaznu, odnosno vaspitnu mjeru koja se izvršava, ne bi imalo svrhe vođenje postupka i izricanje krivične sankcije za to djelo.

(4) Kada tužilac u slučajevima iz st. 1. i 3. ovog člana nađe da nije cjelishodno pokretanje postupka prema maloljetniku, obavještava o tome, uz navođenje razloga, maloljetnika, branioca, roditelja, odnosno staraoca ili usvojioca maloljetnika, organ starateljstva, kao i oštećenog.

Primjene vaspitne preporuke

Član 90

(1) Prije donošenja naredbe za pokretanje pripremnog postupka prema maloljetniku za krivična djela iz člana 89. stav 1. ovog zakona, tužilac je dužan razmotriti mogućnost i opravdanost primjene vaspitne preporuke, u skladu sa odredbama ovog zakona. Tužilac o takvoj mogućnosti rješavanja konkretnog slučaja, prirodi, sadržaju, trajanju, posljedicama primjene vaspitne preporuke, kao i posljedicama odbijanja saradnje, izvršenja i ispunjenja vaspitne preporuke, obavještava maloljetnika i njegove roditelje, odnosno staraoca ili usvojioca.

(2) Kada tužilac za krivična djela iz člana 89. stav 1. ovog zakona ne primijeni vaspitnu preporuku, obavezno obrazlaže razloge za donošenje takve odluke.

(3) Tužilac donosi naredbu kojom se izriče vaspitna preporuka kada maloljetnik pristane da ispuni svoju obavezu preuzetu vaspitnom

preporukom. Dok traje primjena vaspitne preporuke organ starateljstva tužiocu dostavlja izvještaj o njenoj primjeni.

(4) Ako su ispunjeni uslovi za primjenu vaspitne preporuke i nakon što uz saradnju i nadzor organa starateljstva maloljetnik ispuni obavezu preuzetu vaspitnom preporukom, tužilac donosi naredbu o nepokretanju pripremnog postupka prema maloljetniku i o tome obavještava maloljetnika, roditelja, usvojioca ili staraoca maloljetnika, branioca, organ starateljstva i po potrebi obavještava oštećenog i upućuje ga da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku i obavještava podnosioca prijave.

(5) Ako maloljetnik djelimično ispuni obavezu preuzetu vaspitnom preporukom, odnosno kada nije ostvarena potpuna kompenzacija primjenom vaspitne preporuke, tužilac odlučuje u skladu sa stavom 4. ovog člana kada nađe da pokretanje pripremnog postupka ne bi bilo cjelishodno.

(6) Ako se na osnovu izvještaja organa starateljstva utvrdi da maloljetnik bez opravdanog razloga odbija da ispuni obavezu preuzetu vaspitnom preporukom ili je neuredno izvršava, tužilac donosi naredbu o pokretanju pripremnog postupka.

(7) Prilikom razmatranja mogućnosti primjene vaspitne preporuke, priznanje maloljetnika da je učinio krivično djelo ne može biti korišćeno protiv njega u bilo kojem drugom naknadnom postupku.

3. Pripremni postupak

Naredba za pokretanje i vrijeme trajanja pripremnog postupka

Član 91

(1) Ako postoje osnovi sumnje da je maloljetno lice učinilo krivično djelo, te nakon razmatranja u skladu sa članom 90. stav 1. ovog zakona nađe da nema mogućnosti niti opravdanosti za primjenu vaspitnih preporuka, ili ako maloljetnik neopravdano odbije ili neuredno izvršava vaspitnu preporuku tužilac donosi naredbu za pokretanje pripremnog postupka, o čemu obavještava organ starateljstva.

(2) U fazi pripremnog postupka sudija za maloljetnike ima ista ovlašćenja koja po Zakonu o krivičnom postupku pripadaju sudiji za prethodni postupak.

(3) Tužilac okončava pripremni postupak u roku od 90 dana od dana donošenja naredbe iz stava 1. ovog člana, a ako se pripremni postupak ne završi u ovom roku, važi supsidijarna primjena odredaba čl. 232. i 233. Zakona o krivičnom postupku.

Pribavljanje podataka o ličnosti maloljetnika

Član 92

(1) U pripremnom postupku, pored činjenica koje se odnose na krivično djelo, tužilac, ako je potrebno, u skladu sa članom 87. ovog zakona, pribavlja i druge podatke koje se tiču ličnosti maloljetnika i njegovog ponašanja, kao i sredine i prilika u kojima živi.

(2) O okolnostima iz stava 1. ovog člana tužilac pribavlja izvještaj i saslušava lica koja mogu dati potrebne podatke, izuzev lica iz člana 78. stav 2. ovog zakona. O tim okolnostima obavezno se pribavlja mišljenje organa starateljstva, a ako je prema maloljetniku bila izrečena vaspitna mjera pribavlja se izvještaj o primjeni te mjere. Ako je prema maloljetniku bila izrečena zavodska mjera, tužilac pribavlja izvještaj zavoda ili ustanove o primjeni te mjere.

(3) Tužilac može prikupljanje podataka iz st. 1. i 2. ovog člana povjeriti stručnom savjetniku tužilaštva.

(4) Kada je za utvrđivanje zdravstvenog stanja maloljetnika, stepena zrelosti i drugih svojstava ličnosti potrebno da maloljetnika pregledaju vještaci, za ovaj pregled određuju se ljekari, psiholozi ili pedagozi. Ovakva ispitivanja maloljetnika mogu se obaviti u zdravstvenoj ili drugoj ustanovi.

Lica koja prisustvuju radnjama u pripremnom postupku

Član 93

(1) Tužilac sam određuje način izvođenja pojedinih radnji držeći se odredaba Zakona o krivičnom postupku, i to u onoj mjeri koja obezbjeđuje prava maloljetnika na odbranu, prava oštećenog i prikupljanje dokaza potrebnih za odlučivanje.

(2) Radnjama u pripremnom postupku prisustvuje maloljetnik, osim ako postoje razlozi iz člana 111. stav 4. ovog zakona i branilac. Ispitivanje maloljetnog lica, kada je to potrebno, obavlja se uz pomoć pedagoga ili drugog stručnog lica.

(3) Tužilac može odobriti da radnjama u pripremnom postupku prisustvuju predstavnik organa starateljstva i roditelj, odnosno staralac maloljetnika. Kada su navedena lica prisutna navedenim radnjama, mogu stavljati prijedloge i upućivati pitanja licu koje se ispituje, odnosno saslušava.

(4) Tužilac može uskratiti prisustvo roditeljima, odnosno staraocu ili usvojiocu maloljetnika ako je takva odluka u interesu maloljetnika i tada tužilac radnje sprovodi u prisustvu predstavnika organa starateljstva ili predstavnika ustanove za smještaj maloljetnika.

Privremeni smještaj maloljetnika u toku pripremnog postupka

Član 94

(1) Sudija može na prijedlog tužioca odrediti da se maloljetnik u toku pripremnog postupka privremeno smjesti u prihvatilište ili sličnu ustanovu za prihvat maloljetnika ako je to potrebno radi izdvajanja maloljetnika iz sredine u kojoj je živio ili radi pružanja pomoći, zaštite ili smještaja maloljetnika, a posebno ako je to potrebno radi otklanjanja opasnosti od ponavljanja krivičnog djela.

(2) Protiv rješenja o privremenom smještaju maloljetnika žalbu mogu uložiti u roku od 24 časa maloljetnik, roditelj, usvojilac, odnosno staralac i branilac. O žalbi odlučuje vijeće za maloljetnike istog suda u roku od 24 časa od časa prijema žalbe, s tim da žalba ne zadržava izvršenje.

(3) Izvršenje mjere privremenog smještaja sprovodi se prema odredbama koje vrijede za ustanove, a u pogledu dužine trajanja, kontrole opravdanosti trajanja ovog smještaja i drugih prava primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na maloljetnike u pritvoru.

(4) Troškovi smještaja maloljetnika isplaćuju se iz budžetskih sredstava tužilaštva i čine sastavni dio troškova krivičnog postupka.

4. Mjere za obezbjeđenje prisustva maloljetnika i uspješno vođenje krivičnog postupka

Mjere zabrane

Član 95

(1) Kada su ispunjeni uslovi iz člana 197. stav 1. t. a), b) i v) Zakona o krivičnom postupku, sud može na prijedlog stranaka ili branioca ili po službenoj dužnosti prema maloljetniku umjesto određivanja i produženja pritvora odrediti mjere zabrane, i to:

a) zabranu napuštanja boravišta i zabranu putovanja bez odobrenja,

b) zabranu posjećivanja određenih mjesta ili područja,

v) zabranu sastajanja s određenim licima,

g) narediti da se povremeno javlja određenom državnom organu i

d) narediti da se mlađoj punoljetnom licu privremeno oduzme putna isprava uz zabranu izdavanja novih isprava, kao i zabraniti korišćenje lične karte za prelazak državne granice Bosne i Hercegovine.

(2) Kada određuje mjere zabrane, sud shodno primjenjuje odredbe čl. 184, 185, 186, 187. i 188. Zakona o krivičnom postupku.

Lišenje slobode

Član 96

(1) Policijski službenik može maloljetno lice lišiti slobode ako postoje osnovi sumnje da je izvršilo krivično djelo i ako postoje razlozi predviđeni iz člana 197. stav 1. t. a), b) i v) Zakona o krivičnom postupku.

(2) Prilikom lišenja slobode i tokom boravka maloljetnika u nadležnoj organizacionoj jedinici Ministarstva unutrašnjih poslova svi kontakti policijskog službenika sa maloljetnikom se obavljaju na način koji u punoj mjeri poštuje ličnost maloljetnika i podržava njegovu dobrobit. Bilo koji postupci koji narušavaju fizičko i mentalno zdravlje maloljetnika su zabranjeni.

(3) O lišenju slobode policijski službenik odmah obavještava roditelje, odnosno staraoca ili usvojioca maloljetnika, branioca i

nadležni organ starateljstva. Ukoliko roditelji ili staraoci maloljetnika nisu dostupni, oni se obavještavaju u što kraćem roku.

(4) Ispitivanje maloljetnika vrši tužilac ili uz odobrenje tužioca policijski službenik, koji obezbjeđuju prisustvo roditelja, odnosno staraoca ili usvojioca.

(5) Kada se maloljetnik prvi put ispituje, prije početka ispitivanja tužilac ili policijski službenik obavještava maloljetnika u pisanoj formi, a nakon toga i usmeno na maternjem jeziku na njemu razumljiv način o pravima iz člana 143. stav 2. Zakona o krivičnom postupku, a posebno o pravu da u prisustvu branioca, roditelja, odnosno staraoca ili usvojioca, ili predstavnika organa starateljstva bude ispitan od strane tužioca ili policijskog službenika.

(6) Policijski službenik je dužan maloljetno lice bez odlaganja, a najkasnije u roku od 12 časova dovesti tužiocu i obavijestiti ga o razlozima i vremenu lišenja slobode. Ako maloljetnik lišen slobode ne bude doveden tužiocu u ovom roku, pušta se na slobodu.

Posebna pravila postupanja tokom lišenja slobode

Član 97

(1) Maloljetnik lišen slobode za vrijeme dok se nalazi u nadležnoj organizacionoj jedinici Ministarstva unutrašnjih poslova i tokom zadržavanja u tužilaštvu, smješta se u prostoriju tako da nije u kontaktu sa odraslima.

(2) Dovođenje maloljetnika se obavlja na način koji štiti njegovo dostojanstvo i pretpostavku nevinosti.

(3) Maloljetniku se prilikom lišenja slobode i stavljanja u pritvor oduzimaju predmeti u vezi sa krivičnim djelom i predmeti koje ne smije imati u pritvoru prema pravilima kućnog reda, a ima pravo da zadrži lične stvari i pravo na odgovarajuću medicinsku njegu koja uključuje i ljekarski pregled nakon lišavanja slobode.

Odlučivanje tužioca nakon dovođenja maloljetnika lišenog slobode

Član 98

Nakon što mu je maloljetno lice dovedeno, tužilac je dužan bez odlaganja, a najkasnije u roku od 12 časova od dovođenja, ispitati

maloljetnika ako već nije ispitan i odlučiti da li će sudiji staviti prijedlog za izricanje mjera zabrane iz člana 95. ovog zakona ili privremenog smještaja u skladu sa članom 94. ovog zakona ili prijedlog za određivanje pritvora ili će ga pustiti na slobodu. Prilikom predlaganja tužilac uvijek daje prednost mjerama zabrane, a potom mjeri privremenog smještaja, dok pritvor kao krajnju mjeru predlaže samo ako se prethodnim mjerama ne može obezbijediti prisustvo maloljetnika tokom suđenja.

Određivanje pritvora

Član 99

(1) Ako postoji osnovana sumnja da je maloljetnik učinio krivično djelo, sudija može odrediti pritvor kada postoje razlozi predviđeni članom 197. stav 1. t. a), b) i v) Zakona o krivičnom postupku.

(2) Prije donošenja rješenja o određivanju pritvora sudija maloljetnika odmah upoznaje sa prijedlogom iz člana 98. ovog zakona, saslušava na te okolnosti i najkasnije u roku od 12 časova od prijema prijedloga tužioca odlučuje o određivanju pritvora ili maloljetnika pušta na slobodu.

(3) Ako postoje okolnosti zbog kojih ne može postupati sudija za maloljetnike, o pritvoru će odlučuje sudija sa posebnim znanjima koga odredi predsjednik suda, o čemu se obavještava sudija za maloljetnike.

(4) Protiv rješenja kojim je određen pritvor dopuštena je žalba vijeću iz člana 17. stav 3. ovog zakona u roku od 24 časa od časa prijema ovog rješenja. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(5) Ako sudija ne prihvati prijedlog tužioca za određivanje pritvora, donosi rješenje kojim se prijedlog odbija i maloljetnika odmah pušta na slobodu. Tužilac na ovo rješenje može uložiti žalbu, ali žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(6) U slučajevima iz st. 4. i 5. ovog člana vijeće je dužno odluku o žalbi donijeti u roku od 24 časa.

Trajanje pritvora

Član 100

(1) Po rješenju sudije pritvor može trajati najduže 30 dana od dana lišenja slobode, uz obavezu vijeća da vrši kontrolu neophodnosti pritvora svakih 10 dana, uz prethodno izjašnjenje tužioca o radnjama preduzetim za period koji prethodi kontroli. Ako tužilac ne postupi na ovaj način obavještava se glavni tužilac okružnog tužilaštva radi preduzimanja potrebnih mjera za ispunjenje zahtjeva iz ovog stava.

(2) Pritvor se odlukom vijeća iz člana 17. stav 3 ovog zakona, po obrazloženom prijedlogu tužioca, može produžiti za najviše dva mjeseca. Protiv rješenja vijeća dopuštena je žalba o kojoj odlučuje vijeće drugostepenog suda u roku od 24 časa po prijemu žalbe.

(3) O pritvaranju maloljetnika sudija odmah obavještava roditelja, staraoca ili ustanovu kojoj je maloljetnik povjeren na vaspitanje i čuvanje, kao i organ starateljstva.

(4) U toku pripremnog postupka, a prije isteka trajanja pritvora, sudija na prijedlog tužioca ukida pritvor i maloljetnika odmah pušta na slobodu.

Trajanje pritvora nakon okončanja pripremnog postupka

Član 101

Nakon dostavljanja prijedloga za izricanje krivične sankcije, pritvor se na obrazložen prijedlog tužioca može produžiti po odluci vijeća iz člana 17. stav 3. ovog zakona za još 90 dana, uz kontrolu pritvora svakih 30 dana i uz prethodno izjašnjenje tužioca o preduzetim radnjama za period koji prethodi kontroli. Protiv tog rješenja dopuštena je žalba vijeću drugostepenog suda iz člana 17. stav 2. ovog zakona koji o žalbi odlučuje u roku od 24 časa od prijema žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Pritvor nakon izricanja krivične sankcije

Član 102

(1) Pritvor se odmah ukida ako je sud donio rješenje da se prema maloljetniku obustavi postupak iz razloga predviđenih članom 297. t. b), g) i d) i članom 298. Zakona o krivičnom postupku ili kada sud nađe da nije cjelishodno maloljetniku izreći zavodsku vaspitnu mjeru

ili kaznu, nego maloljetniku izrekne vaspitnu mjeru iz člana 32. stav 1. t. a) i b) ovog zakona.

(2) Poslije izricanja zavodske vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, pritvor može trajati najduže još dva mjeseca. Ako za to vrijeme ne bude izrečena drugostepena odluka kojom se potvrđuje ili preinačuje prvostepena odluka, pritvor se ukida i maloljetnik odmah pušta na slobodu. Ako u roku od dva mjeseca bude izrečena drugostepena odluka kojom se prvostepena odluka ukida, pritvor može trajati još 30 dana od izricanja drugostepene odluke.

(3) Ako se maloljetnik nalazi u pritvoru, a odluka kojom mu je izrečena zavodska vaspitna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora postala pravosnažna, maloljetnik se može pustiti na slobodu do upućivanja u ustanovu za izvršenje zavodske vaspitne mjere ili kazne.

(4) Vrijeme provedeno u pritvoru ili ustanovama privremenog smještaja iz čl. 94. i 112. ovog zakona, kao i svako lišenje slobode u vezi sa krivičnim djelom, uračunava se u vrijeme trajanja izrečene zavodske vaspitne mjere i kazne maloljetničkog zatvora u skladu sa članom 59. stav 1. Krivičnog zakonika.

Postupanje prema maloljetniku u pritvoru

Član 103

(1) Maloljetnik se nalazi u pritvoru odvojeno od punoljetnih lica.

(2) Dok se nalazi u pritvoru maloljetniku se omogućavaju uslovi korisni za njegovo vaspitanje i zanimanje.

(3) Sudija ima prema pritvorenim maloljetnicima ista ovlašćenja koja po Zakonu o krivičnom postupku pripadaju sudiji za prethodni postupak, odnosno sudiji za prethodno saslušanje, i može u svako doba obilaziti pritvorenika, sa njim razgovarati i od njega primati pritužbe.

(4) Obilazak maloljetnika u pritvoru vrši i tužilac.

(5) Po nalogu sudije i tužioca obilazak pritvorenog maloljetnika može obaviti svakih 20 dana stručni savjetnik suda i tužilaštva. O obilasku pritvorenika sačinjava se izvještaj koji je sastavni dio spisa.

5. Postupanje nakon okončanog pripremnog postupka

Obrazloženi prijedlog

Član 104

(1) Nakon što ispita sve okolnosti koje se odnose na izvršenje krivičnog djela, zrelost i druge okolnosti koje se tiču ličnosti maloljetnika i prilika u kojima živi, tužilac je dužan u roku od osam dana po okončanju pripremnog postupka dostaviti sudiji obrazložen prijedlog za izricanje vaspitne mjere ili kazne. U slučaju da tužilac nakon okončanja pripremnog postupka nađe da nema dokaza da je maloljetnik učinio krivično djelo, donosi naredbu o obustavi pripremnog postupka, o čemu obavještava oštećenog i podnosioca prijave, koji mogu u roku od osam dana od dana obustave pripremnog postupka podnijeti pritužbu kancelariji tužioca.

(2) Prijedlog tužioca sadrži: ime i prezime maloljetnika, njegove godine života, opis i zakonski naziv krivičnog djela, dokaze iz kojih proizilazi da je maloljetnik učinio krivično djelo, obrazloženje koje treba da sadrži ocjenu stepena zrelosti maloljetnika, kao i razloge koji opravdavaju primjenu predložene vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, a ne primjenu vaspitne preporuke u skladu sa članom 90. st. 1, 4. i 5. ovog zakona.

(3) Bitni sadržaj prikupljenih podataka iz člana 92. ovog zakona o ličnosti maloljetnika obrazlažu se tako da to, koliko je moguće, ne djeluje štetno na njegovo vaspitanje.

(4) Prilikom dostavljanja prijedloga za izricanje vaspitne mjere ili kazne tužilac dostavlja i dokaze kojima potkrepljuje navode iz prijedloga, kao i naredbu za pokretanje pripremnog postupka.

(5) Radi boljeg upoznavanja ličnosti maloljetnika, činjenica i dokaza potrebnih za odluku, kontinuiteta postupka, te stvaranja povjerenja u ličnost sudije i olakšavanja komunikacije u istom krivičnom predmetu, isti sudija za maloljetnike može postupati od pokretanja pripremnog postupka pa do njegovog okončanja.

Neslaganje sudije sa prijedlogom tužioca

Član 105

(1) Ako tužilac nije dao obrazložene razloge zbog kojih nije postupio u skladu sa članom 89. stav 3. ili članom 90. st. 1. i 2. ovog zakona, sudija može izraziti svoje neslaganje sa prijedlogom tužioca za izricanje sankcije i zatražiti da vijeće iz člana 17. stav 3. ovog zakona u roku od tri dana o tome donese odluku. Vijeće odluku donosi po saslušanju tužioca.

(2) Vijeće može odlučiti da se predmet vrati tužiocu radi postupanja u skladu sa čl. 89. i 90. ovog zakona ili odlučiti da sudija postupi u skladu sa članom 106. ovog zakona, a ako nisu ispunjeni uslovi primjene člana 106. ovog zakona da postupi po prijedlogu tužioca za izricanje krivične sankcije.

Razmatranje mogućnosti i opravdanosti primjene vaspitne preporuke

Član 106

(1) Prije donošenja odluke o prijedlogu tužioca za izricanje vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora za krivična djela iz člana 89. stav 1. ovog zakona ili nakon što je vijeće donijelo odluku u skladu sa članom 105. stav 2. ovog zakona, sudija je dužan razmotriti mogućnost i opravdanost primjene vaspitne preporuke. O takvom načinu rješavanja konkretnog slučaja, prirodi, sadržaju, trajanju, posljedicama primjene vaspitne preporuke, kao i posljedicama odbijanja saradnje, izvršenja i ispunjenja vaspitne preporuke, sudija obavještava maloljetnika i roditelje, odnosno staraoca ili usvojioca.

(2) Ako sudija nađe da s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je izvršeno, raniji život maloljetnika i njegova lična svojstva, vođenje postupka i izricanje vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora prema maloljetniku ne bi bilo cjelishodno, postupa u skladu sa odredbama čl. 24, 25, 26. i 27. ovog zakona.

(3) Sudija donosi rješenje kojim se izriče vaspitna preporuka kada maloljetnik pristane da ispuni svoju obavezu preuzetu vaspitnom preporukom. Dok traje primjena vaspitne preporuke organ starateljstva sudiji dostavlja izvještaj o njenoj primjeni.

(4) Ako su ispunjeni uslovi za izricanje vaspitne preporuke i nakon što uz saradnju i nadzor organa starateljstva maloljetnik ispuni obavezu preuzetu vaspitnom preporukom, sudija donosi rješenje o

nepostupanju po prijedlogu tužioca za izricanje predložene krivične sankcije i o tome po potrebi obavještava oštećenog i upućuje ga da svoj imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku. Protiv rješenja sudije žalba nije dopuštena.

(5) Ako maloljetnik djelimično ispuni obavezu preuzetu vaspitnom preporukom, odnosno kada nije ostvarena potpuna kompenzacija primjenom vaspitne preporuke, sudija odlučuje na način predviđen u stavu 4. ovog člana kada nađe da izricanje krivične sankcije prema maloljetniku ne bi bilo cjelishodno.

(6) Ako se na osnovu izvještaja organa starateljstva utvrdi da maloljetnik bez opravdanog razloga odbija da ispuni obavezu preuzetu vaspitnom preporukom ili je neuredno izvršava, sudija postupa u skladu sa članom 108. ovog zakona.

(7) Prilikom razmatranja mogućnosti izricanja vaspitne preporuke, priznanje maloljetnika da je učinio krivično djelo ne može biti korišćeno protiv njega u bilo kojem drugom naknadnom postupku.

Prihvatanje i postupanje po prijedlogu tužioca

Član 107

(1) Kada sudija primi prijedlog tužioca za izricanje vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, odnosno odluku vijeća iz člana 105. stav 2. ovog zakona, prijedlog tužioca dostavlja maloljetniku i njegovom braniocu.

(2) Maloljetnik i branilac mogu u roku od tri dana od dana uručenja prijedloga izjaviti prethodne prigovore iz člana 248. stav 1. Zakona o krivičnom postupku, o kojima vijeće odlučuje u roku od osam dana. Rok za podnošenje prethodnih prigovora može se na prijedlog branioca produžiti, ali ne može biti duži od 15 dana od dana uručenja prijedloga iz stava 1. ovog člana.

(3) Nakon što bude odlučeno o prethodnim prigovorima, sudija zakazuje sjednicu ili glavni pretres.

(4) Sudija koji je kao član vijeća odlučivao o prigovorima ne može učestvovati u suđenju. Protiv rješenja vijeća žalba nije dopuštena.

Zakazivanje sjednice ili glavnog pretresa

Član 108

(1) Nakon što primi prijedlog tužioca za izricanje vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, odnosno nakon što vijeće odbije prethodne prigovore ili odluči u skladu sa članom 105. stav 2. ovog zakona, sudija je dužan u roku od osam dana od dana prijema prijedloga, odnosno donošenja odluke vijeća zakazati sjednicu ili glavni pretres.

(2) Kazna maloljetničkog zatvora i zavodske mjere izriču se samo po održanom glavnom pretresu. Ostale vaspitne mjere mogu se izreći na sjednici.

(3) Sudija saopštava maloljetniku vaspitnu mjeru ili kaznu koja mu je izrečena.

Odlučivanje o prijedlogu tužioca na sjednici

Član 109

(1) Na sjednicu se pozivaju tužilac, maloljetnik, branilac, roditelji, usvojilac, odnosno staralac maloljetnika, a o sjednici se obavještava i može joj prisustvovati predstavnik organa starateljstva.

(2) Sjednici obavezno prisustvuju tužilac, maloljetnik i njegov branilac. Ukoliko tužilac ili branilac neopravdano izostanu sa sjednice, sudija postupa shodno odredbama čl. 260. i 263. Zakona o krivičnom postupku.

(3) Nedolazak roditelja, odnosno staraoca ili usvojioca maloljetnika i predstavnika organa starateljstva ne sprečava sud da održi sjednicu.

(4) Kada roditelj, odnosno staralac nije u mogućnosti da prisustvuje sjednici ili nije sposoban ili je nepoznat ili kada maloljetniku nije postavljen posebni staralac, sudija u interesu maloljetnika poziva predstavnika organa starateljstva i tada je njegovo prisustvo obavezno sve do pravosnažnog okončanja postupka.

(5) Na sjednici tužilac čita prijedlog i ukratko izlaže dokaze koji se odnose na krivično djelo i podatke o ličnosti maloljetnika do kojih je došao tokom pripremnog postupka, kao i razloge koji opravdavaju stavljanje prijedloga za izricanje krivične sankcije. Kada izlaže podatke koji se tiču ličnosti maloljetnika, tužilac postupa obazrivo,

kako iznošenje ovih podataka ne bi štetilo daljem razvoju maloljetnika.

(6) Na sjednici maloljetnik i njegov branilac izlažu odgovor na prijedlog tužioca, a ako sjednici prisustvuju roditelj, odnosno staralac ili usvojilac maloljetnika i predstavnik organa starateljstva, oni mogu davati pojašnjenja i stavljati prijedloge.

(7) U ovoj fazi postupka važi shodna primjena odredaba Zakona o krivičnom postupku o izmjeni optužbe na glavnom pretresu, s tim što je sudija bez prijedloga tužioca ovlašćen da odluku donese na osnovu prezentovanih dokaza i činjeničnog stanja koje je utvrđeno na sjednici.

Odlučivanje na glavnom pretresu

Član 110

(1) Kada se odlučuje na osnovu glavnog pretresa, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku o rukovođenju glavnim pretresom, o odlaganju i prekidanju glavnog pretresa, o zapisniku i o toku glavnog pretresa, ali sudija može, uvijek po saslušanju stranaka, odstupiti od ovih pravila ako smatra da njihova primjena za konkretni slučaj ne bi bila cjelishodna.

(2) Osim maloljetnika, glavnom pretresu obavezno prisustvuju tužilac, branilac i predstavnik nadležnog organa starateljstva. Ako tužilac ili branilac neopravdano izostanu sa glavnog pretresa, sudija preduzima mjere u skladu sa opštim odredbama Zakona o krivičnom postupku. O neopravdanom izostanku predstavnika organa starateljstva, obavještava se rukovodilac tog organa.

(3) Pored lica čije je prisustvo obavezno na glavnom pretresu, na glavni pretres pozivaju se roditelji maloljetnika i usvojilac, odnosno staralac maloljetnika. Kada roditelj, odnosno staralac ili usvojilac nije u mogućnosti da prisustvuje glavnom pretresu ili nije sposoban ili je nepoznat, sudija može, ako nađe da je to u najboljem interesu maloljetnika, postaviti posebnog staraoca. Nedolazak roditelja maloljetnika, usvojioca, odnosno staraoca ili posebnog staraoca maloljetnika ne predstavlja smetnju za održavanje glavnog pretresa.

(4) U ovoj fazi postupka shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku o izmjeni optužbe na glavnom pretresu, s tim što je sudija bez prijedloga tužioca ovlašćen da odluku donese na osnovu prezentovanih dokaza i činjeničnog stanja koje je utvrđeno na glavnom pretresu.

Isključenje javnosti

Član 111

(1) Kada se sudi maloljetniku, javnost je uvijek isključena.

(2) Sudija može dopustiti da glavnom pretresu budu prisutna lica koja se bave zaštitom i vaspitanjem maloljetnika ili suzbijanjem prestupništva mladih, kao i naučni radnici.

(3) U toku glavnog pretresa sudija može narediti da se, osim tužioca, branioca i predstavnika organa starateljstva, sa zasjedanja udalje sva ili pojedina lica.

(4) Za vrijeme izvođenja pojedinih dokaza ili govora stranaka, sudija može narediti da se maloljetnik udalji sa zasjedanja, i to zbog mogućeg štetnog uticaja na njegovo vaspitanje. Ako je to važno za odbranu maloljetnika, branilac ga obavještava o sadržaju i toku postupka za vrijeme njegove odsutnosti.

Privremeni smještaj maloljetnika u toku postupka

Član 112

(1) U toku postupka sudija može na prijedlog tužioca, branioca ili ako sam ocijeni da je to neophodno, donijeti rješenje o privremenom smještaju maloljetnika u skladu sa članom 94. ovog zakona, a može i ukinuti rješenje koje je o tome ranije doneseno.

(2) Troškovi smještaja maloljetnika isplaćuju se iz budžetskih sredstava suda i čine sastavni dio troškova krivičnog postupka.

Odluke sudije za maloljetnike

Član 113

(1) Sudija nije vezan za prijedlog tužioca pri odlučivanju hoće li prema maloljetniku izreći kaznu ili primijeniti vaspitnu mjeru.

(2) Sudija rješenjem obustavlja postupak u slučajevima kada sud na osnovu člana 297. t. b), g) i d) Zakona o krivičnom postupku donosi presudu kojom se optužba odbija ili kojom se po članu 298. Zakona o krivičnom postupku optuženi oslobađa od optužbe, kao i kada nađe da nije cjelishodno izreći maloljetniku ni vaspitnu mjeru niti kaznu.

(3) Sudija donosi rješenje i kada izriče vaspitnu mjeru maloljetniku. U izreci ovog rješenja navodi se samo koja se mjera izriče, ali se maloljetnik ne oglašava krivim za krivično djelo koje mu se stavlja na teret. U obrazloženju rješenja navodi se opis djela i okolnosti koje opravdavaju primjenu izrečene vaspitne mjere.

(4) Razlozi za odluku iz stava 3. ovog člana koji bi mogli štetno uticati na vaspitanje maloljetnika neće se izložiti.

(5) Kada se donosi rješenje o obustavi postupka, u obrazloženju se navodi opis djela i okolnosti koje opravdavaju takvu odluku, pri čemu se ne izlažu razlozi koji bi mogli štetno uticati na vaspitanje maloljetnika.

(6) Presuda kojom se maloljetniku izriče kazna maloljetničkog zatvora donosi se u obliku koji propisuje Zakon o krivičnom postupku za presudu kojom se optuženi oglašava krivim.

Kontrola postupka

Član 114

(1) Za svako produženje roka iz člana 108. stav 1. ovog zakona sudija mora imati odobrenje predsjednika suda.

(2) Glavni pretres se odlaže ili prekida samo izuzetno. O svakom odlaganju ili prekidanju glavnog pretresa sudija obavještava predsjednika suda i iznosi razloge za odlaganje, odnosno prekidanje.

(3) Sudija je dužan izraditi rješenje, odnosno presudu u pisanom obliku, i to u roku od osam dana od dana saopštavanja donesene odluke, a u posebno složenim slučajevima u roku od 15 dana.

(4) Sudija obavještava predsjednika suda svakih 15 dana koji predmeti maloljetnika nisu okončani i o razlozima zbog kojih je po pojedinim predmetima postupak još u toku. Predsjednik suda, po potrebi, preduzima mjere da se postupak ubrza.

Troškovi postupka i imovinskopravni zahtjev

Član 115

(1) Sud može maloljetnika obavezati na plaćanje troškova krivičnog postupka i na ispunjenje imovinskopravnog zahtjeva samo ako je maloljetniku izrekao kaznu maloljetničkog zatvora.

(2) Ako je prema maloljetniku izrečena vaspitna mjera ili je postupak obustavljen, troškovi postupka padaju na teret budžetskih sredstava suda, a oštećeni se radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva upućuje na parnični postupak.

(3) Ako maloljetnik ima prihode ili imovinu, sudija može odrediti da plati troškove krivičnog postupka i ispuni imovinskopravni zahtjev i kada prema njemu bude izrečena vaspitna mjera, odnosno kada sudija nađe da nije cjelishodno prema maloljetniku izreći kaznu maloljetničkog zatvora, niti vaspitnu mjeru.

(4) Troškovi postupka posredovanja (medijacije) padaju na teret budžetskih sredstava tužilaštva ili suda.

6. Pravni lijekovi

Žalba protiv presude i rješenja

Član 116

(1) Protiv presude kojom je maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora, protiv rješenja kojim je maloljetniku izrečena vaspitna mjera i protiv rješenja o obustavi postupka iz člana 113. stav 2. ovog zakona mogu podnijeti žalbu sva lica koja imaju pravo na žalbu protiv presude iz člana 307. Zakona o krivičnom postupku, i to u roku od osam dana od dana prijema presude, odnosno rješenja.

(2) Branilac, tužilac, bračni, odnosno vanbračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, usvojilac, staralac, brat, sestra i hranilac mogu podnijeti žalbu u korist maloljetnika i bez njegove volje.

(3) Lica koja su podnijela žalbu u korist maloljetnika mogu odustati od žalbe samo uz njegovu saglasnost.

(4) Žalba protiv rješenja kojim se izriče vaspitna mjera koja se izdržava u ustanovi ili presude kojom je izrečena kazna maloljetničkog zatvora zadržava izvršenje odluke ako sudija, uz

saglasnost sa roditeljima maloljetnika i po saslušanju maloljetnika, ne odluči drugačije.

(5) Na sjednicu vijeća drugostepenog suda uvijek se poziva tužilac, maloljetnik, branilac, roditelji, usvojilac, odnosno staralac maloljetnika. O sjednici se obavještava i može joj prisustvovati predstavnik organa starateljstva. Nedolazak stranaka i branioca, koji su uredno obaviješteni o sjednici ne sprečava drugostepeni sud da održi sjednicu.

Odluke vijeća za maloljetnike drugostepenog suda i zabrana reformatio in peius

Član 117

(1) Vijeće drugostepenog suda može preinačiti prvostepenu odluku izricanjem teže sankcije prema maloljetniku samo ako je to predloženo u žalbi tužioca.

(2) Ako prvostepenom odlukom nije izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili zavodska mjera vijeće drugostepenog suda može tu kaznu, odnosno mjeru izreći samo ako održi pretres. Maloljetnički zatvor u dužem trajanju ili zavodska mjera teža od one izrečene prvostepenom odlukom, može se izreći i u sjednici drugostepenog vijeća za maloljetnike.

Žalba na drugostepenu odluku

Član 118

(1) Protiv odluke drugostepenog suda dozvoljena je žalba u slučajevima:

a) ako je vijeće za maloljetnike drugostepenog suda preinačilo prvostepenu odluku kojom je prema maloljetniku obustavljen postupak ili izrečena vaspitna mjera iz člana 32. stav 1. t. a) i b) ovog zakona i nakon održanog pretresa izreklo kaznu maloljetničkog zatvora ili zavodsku vaspitnu mjeru iz člana 32. stav 1. tačka v) ovog zakona i

b) ako je vijeće za maloljetnike drugostepenog suda na sjednici povodom žalbe izreklo kaznu maloljetničkog zatvora u dužem

trajanju ili zavodsku mjeru težu od one koja je izrečena prvostepenom odlukom.

(2) O žalbi protiv drugostepene odluke odlučuje sud trećeg stepena, u vijeću sastavljenom od troje sudija određenih rasporedom poslova u tom sudu koji imaju posebna znanja iz oblasti prava djeteta i prestupništva mladih.

(3) Odredbe člana 323. Zakona o krivičnom postupku primjenjuju se i na saoptuženog koji nije izjavio žalbu protiv drugostepene odluke.

(4) Pred ovim vijećem ne može se održati pretres.

Vanredni pravni lijekovi

Član 119

(1) Odredbe Zakona o krivičnom postupku o ponavljanju krivičnog postupka završenog pravosnažnom presudom shodno se primjenjuju i na ponavljanje postupka završenog presudom kojom je prema maloljetniku izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili doneseno rješenje o primjeni vaspitne mjere, odnosno o obustavi postupka.

(2) Odredbe Zakona o krivičnom postupku o zahtjevu za zaštitu zakonitosti shodno se primjenjuju i na pravosnažne odluke kojima je izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili vaspitne mjere.

7. Nadzor suda nad sprovođenjem mjera

Izvještaj o ponašanju maloljetnika

Član 120

(1) Uprava ustanove u kojoj se prema maloljetniku izvršava kazna maloljetničkog zatvora i zavodska vaspitna mjera, dužna je da svaka dva mjeseca dostavi tužilaštvu i sudu koji je izrekao vaspitnu mjeru izvještaj o ponašanju maloljetnika. Stručni savjetnici suda i tužilaštva, a tamo gdje savjetnika nema, sudija i tužilac obilaskom zavoda ili ustanova u kojima se vaspitna mjera izvršava, prati izvršenje izrečene vaspitne mjere.

(2) Obilazak maloljetnika smještenih u zavode i ustanove iz stava 1. ovog člana stručni savjetnici, odnosno sudija i tužilac obavljaju najmanje dva puta u toku godine.

(3) Nadležni organ starateljstva je dužan svakih šest mjeseci dostaviti izvještaj sudu i tužilaštvu o izvršenju ostalih vaspitnih mjera. Sudija može, kada nađe da je to potrebno, tražiti izvještaj u kraćem roku.

(4) Izvještaji iz st. 1, 2. i 3. ovog člana čine sastavni dio spisa.

Izmjena odluke i obustava izvršenja

Član 121

(1) Kada su ispunjeni uslovi za izmjenu odluke o izrečenoj vaspitnoj mjeri propisani članom 45. ovog zakona, odluku o izmjeni donosi sudija koji je donio rješenje o vaspitnoj mjeri ako sam nađe da je to potrebno ili na prijedlog tužioca, maloljetnika, njegovih roditelja, usvojioca, odnosno staraoca, upravnika zavoda, odnosno ustanove ili organa starateljstva kome je povjeren nadzor nad maloljetnikom.

(2) Prije donošenja odluke sudija saslušava tužioca, maloljetnika, roditelja, usvojioca, odnosno staraoca maloljetnika ili druga lica, a od zavoda ili ustanove u kojoj se izvršava zavodska mjera, odnosno od organa starateljstva ili drugih organa i ustanova, pribavlja i potrebne izvještaje o ponašanju maloljetnika i dostignutom stepenu uspješnosti u sprovođenju vaspitne mjere.

(3) Po odredbama st. 1. i 2. ovog člana donosi se i odluka o obustavljanju izvršenja vaspitne mjere i o uslovnom otpustu iz člana 43. ovog zakona.

(4) Odluku o izmjeni odluke o vaspitnoj mjeri ili o obustavi izvršenja mjere ili uslovnom otpustu donosi sudija na sjednici kojoj obavezno prisustvuju maloljetnik i njegovi roditelji, odnosno staralac ili usvojilac maloljetnika, tužilac, branilac i predstavnik organa starateljstva, odnosno zavoda ili ustanove gdje se vaspitna mjera izvršava.

Postupanje u odnosu na mjere bezbjednosti

Član 122

(1) Ako se maloljetnik bez opravdanog razloga tokom trajanja odgođenog izvršenja kazne maloljetničkog zatvora ili uslovnog otpusta iz zavoda ili Ustanove ne podvrgne psihijatrijskom liječenju na slobodi, sud može na prijedlog tužioca ili na prijedlog Ustanove ili

zdravstvene ustanove u kojoj se maloljetnik liječio ili trebalo da liječi, te na prijedlog organa starateljstva ili po službenoj dužnosti, odrediti da se mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi ili obaveznog liječenja od zavisnosti prinudno izvrši u zdravstvenoj ili nekoj drugoj specijalizovanoj ustanovi, ili će obustaviti izvršenje mjere bezbjednosti ako utvrdi da je prestala potreba za liječenjem maloljetnika.

(2) Prije donošenja odluke iz stava 1. ovog člana sud, ako je to potrebno, pribavlja i mišljenje odgovarajućeg ljekara vještaka.

Postupak za naknadno izricanje kazne maloljetničkog zatvora

Član 123

(1) Maloljetniku kojem je odgođeno izricanje kazne maloljetničkog zatvora iz člana 54. ovog zakona ova kazna na prijedlog tužioca može biti naknadno izrečena u skladu sa članom 55. ovog zakona.

(2) O prijedlogu tužioca odlučuje sud koji je nadležan da odlučuje o novoučinjenom krivičnom djelu. Ako maloljetnik ne ispunjava posebne obaveze ili se suprotstavlja izvršenju izrečene vaspitne mjere, o prijedlogu tužioca odlučuje sud koji je odložio izvršenje kazne. Glavni pretres i presuda ograničavaju se na pitanje odmjeravanja kazne i razloge za njeno naknadno izricanje, odnosno neizricanje.

(3) Protiv odluke o odbijanju prijedloga za naknadno izricanje kazne tužilac ima pravo žalbe, a protiv odluke o izrečenoj kazni lica iz člana 116. st. 1. i 2. ovog zakona.

(4) Ako kazna ne bude izrečena najkasnije u roku od šest mjeseci od dana prestanka vremena provjeravanja ili od završetka postupka zbog novog krivičnog djela na osnovu člana 55. stav 4. ovog zakona, prvostepeni sud koji je odložio izricanje kazne maloljetničkog zatvora donosi rješenje kojim se utvrđuje brisanje te osude. Rješenje se dostavlja osuđenom, njegovom roditelju, odnosno staraocu ili usvojiocu, braniocu, tužiocu i organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije.

V - PRIMJENA ALTERNATIVNIH MJERA I IZVRŠENjE KRIVIČNIH SANKCIJA

1. Primjena alternativnih mjera i izvršenje krivičnih sankcija

Posebni podzakonski akti

Član 124

(1) Primjena mjere policijskog upozorenja iz člana 22. ovog zakona reguliše se posebnim podzakonskim aktom koji donosi ministar unutrašnjih poslova.

(2) Primjena vaspitnih preporuka iz člana 26. ovog zakona reguliše se posebnim podzakonskim aktom koji donosi ministar.

Primjena odredaba o izvršenju krivičnih sankcija

Član 125

Odredbe o izvršenju krivičnih sankcija prema maloljetnicima primjenjuju se i na punoljetne učinioce krivičnih djela kojima je izrečena vaspitna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora, kao i na lica koja za vrijeme izvršenja tih sankcija postanu punoljetna.

Individualni pristup

Član 126

(1) U toku izvršavanja krivičnih sankcija prema maloljetniku treba postupati na način koji odgovara njegovom uzrastu, stepenu zrelosti i drugim svojstvima ličnosti, uz poštovanje dostojanstva maloljetnika, podsticanje njegovog cjelovitog razvoja i učešća u sopstvenoj resocijalizaciji, pridržavajući se savremenih pedagoških, psiholoških i penoloških znanja i iskustava.

(2) Maloljetniku se omogućavaju uslovi za sticanje osnovnog i srednjeg stručnog obrazovanja i radnog osposobljavanja, kao i slobodno kreativno izražavanje i izražavanje vjerskih osjećaja i vršenje vjerskih obreda.

Zdravlje maloljetnika

Član 127

(1) Briga o zdravlju maloljetnika prema kome se izvršava zavodska vaspitna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora obezbjeđuje se u

skladu sa prihvaćenim medicinskim standardima koji se primjenjuju prema maloljetnicima u široj zajednici.

(2) Maloljetnici prema kojima se izvršava zavodska vaspitna mjera ili kazna maloljetničkog zatvora podvrgavaju se najmanje jednom godišnje sistematskom pregledu od strane odgovarajuće zdravstvene ustanove. Izvještaj o zdravstvenom stanju se dostavlja sudiji i tužiocu, roditelju, odnosno staraocu ili usvojiocu maloljetnika, kao i stručnim savjetnicima ili organu starateljstva.

(3) Posebna pažnja posvećuje se potrebama trudnih maloljetnica i majki sa bebama, narkomana, alkoholičara i maloljetnika sa posebnim potrebama.

(4) Najmanje dva puta godišnje sastavlja se izvještaj o psihičkom stanju maloljetnika i dostavlja sudiji koji vrši nadzor, odnosno ima uvid u izvršenje krivične sankcije iz stava 1. ovog člana, tužiocu, roditelju, odnosno njegovom staraocu ili usvojiocu, kao i organu starateljstva.

Programi postupanja

Član 128

(1) Izvršenje vaspitne mjere i kazne maloljetničkog zatvora zasniva se na pojedinačnom programu postupanja sa maloljetnikom koji je prilagođen njegovoj ličnosti i u skladu je sa savremenim dostignućima nauke, pedagoške i penološke prakse.

(2) Pojedinačni programi se izrađuju na osnovu cjelovitog sagledavanja zrelosti i drugih svojstava ličnosti maloljetnika, njegovog uzrasta, nivoa obrazovanja, ranijeg života maloljetnika i ponašanja u socijalnoj sredini, oblika poremećaja ponašanja, vrste krivičnog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno.

(3) Pojedinačnim programom posebno se utvrđuju: nivo zrelosti maloljetnika, druga svojstva njegove ličnosti, mogućnost uključenja u proces obrazovanja i radnog osposobljavanja, korišćenje i organizacija slobodnog vremena, rad sa roditeljem, usvojiocem ili staraocem maloljetnika i drugim članovima njegove porodice, kao i

drugi oblici psihosocijalnog, pedagoškog i penološkog uticaja na maloljetnika.

Troškovi izvršenja krivičnih sankcija

Član 129

(1) Troškovi izvršenja krivičnih sankcija prema maloljetniku padaju na teret budžeta Republike Srpske.

(2) Roditelj, usvojilac ili staralac maloljetnika, odnosno drugo lice koje je po zakonu obavezno da izdržava maloljetnika, kao i maloljetnik koji ima prihode ili imovinu, u pravilu nisu dužni ali mogu da snose dio troškova izvršenja posebnih obaveza, mjera pojačanog nadzora u drugoj porodici, upućivanja u vaspitnu ustanovu, upućivanja u vaspitno-popravni dom i kazne maloljetničkog zatvora.

(3) O visini podmirenja dijela troškova, ishrane i zadovoljavanja drugih ličnih potreba maloljetnika odlučuje sud na prijedlog lica iz stava 2. ovog člana i ona može biti u visini iznosa minimalne plate na nivou Republike Srpske koju utvrđuje Zavod za statistiku Republike Srpske za mjesec koji prethodi mjesecu odlučivanja ili u visini koju predloži podnosilac prijedloga. U ovom slučaju sud najprije donosi odluku o izricanju krivične sankcije, a nakon toga nastavlja postupak za odlučivanje o podmirenju dijela troškova i o tome donosi posebno rješenje.

Izmjena odluke o troškovima

Član 130

(1) Na prijedlog lica iz člana 129. stav 2. ovog zakona, odnosno na prijedlog organa starateljstva, druge porodice, zavoda ili ustanove u kojoj se krivična sankcija izvršava, sudija može posebnim rješenjem izmijeniti odluku o podmirivanju dijela troškova ishrane i zadovoljavanja drugih ličnih potreba maloljetnika smještenog u zavodu ili ustanovi, odnosno troškova nastalih izvršenjem vaspitnih mjera, posebnih obaveza ili pojačanog nadzora u drugoj porodici.

(2) Podmirivanje troškova krivičnih sankcija lica iz člana 129. stava 2. ovog zakona traje dok, u odnosu na ta lica, traje njihova zakonska

obaveza izdržavanja maloljetnika, a u odnosu na maloljetnika dok je u mogućnosti da snosi troškove izvršenja krivične sankcije.

Preduzimanje mjera radi zaštite prava maloljetnika

Član 131

Kada sudija u toku izvršenja krivične sankcije utvrdi da postoje činjenice i okolnosti koje upućuju na potrebu preduzimanja mjere radi zaštite prava maloljetnika, dužan je da o tome obavijesti nadležni organ starateljstva po mjestu prebivališta ili boravišta maloljetnika.

Pravo na prigovor

Član 132

(1) Maloljetnik koji smatra da je lišen određenih prava ili da su mu ona povrijeđena, kao i da su učinjene druge nezakonitosti ili nepravilnosti u toku izvršenja zavodske vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, ima pravo prigovora rukovodiocu ustanove u kojoj se ta krivična sankcija izvršava.

(2) Povodom prigovora maloljetnika, rukovodilac ustanove u kojoj se vaspitna mjera, odnosno kazna maloljetničkog zatvora izvršava, donosi u roku od tri dana obrazloženo rješenje kojim se prigovor odbija kao neosnovan ili se utvrđuje njegova potpuna ili djelimična osnovanost, u kom slučaju se hitno preduzimaju odgovarajuće mjere za otklanjanje učinjenih povreda ili lišavanje prava maloljetnika, odnosno drugih nezakonitosti ili nepravilnosti. Rješenje mora sadržati pouku o pravnom lijeku.

(3) Protiv rješenja rukovodioca ustanove o prigovoru maloljetnik može, u roku od osam dana od prijema rješenja, podnijeti žalbu sudiji suda koji vrši nadzor nad izvršenjem vaspitne mjere, odnosno koji je izrekao kaznu maloljetničkog zatvora.

2. Izvršenje vaspitnih mjera

Izvršenje

Član 133

(1) Vaspitna mjera se izvršava po pravosnažnosti odluke i kada izvršenje nema zakonskih smetnji, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

(2) Za izvršenje vaspitnih mjera nadležan je organ starateljstva, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Nadzor i kontrola izvršenja

Član 134

Nadzor nad izvršenjem i kontrolu izvršenja vaspitne mjere vrši sudija koji je izrekao vaspitnu mjeru.

Neposredni nadzor

Član 135

(1) Sudija i tužilac najmanje jednom godišnje vrše neposredni nadzor i kontrolu izvršenja vaspitnih mjera.

(2) Izvještaji o toku i rezultatima izvršenja vaspitnih mjera pribavljaju se i dostavljaju u skladu sa članom 120. ovog zakona.

2.1. Izvršenje mjera posebnih obaveza

Nadzor nad izvršenjem

Član 136

(1) Na zahtjev sudije nadležni organ starateljstva dužan je da dostavi izvještaj o toku i rezultatima izvršenja izrečene mjere posebne obaveze iz člana 35. stav 2. ovog zakona.

(2) Pribavljanje izvještaja iz stava 1. ovog člana sudija može povjeriti i stručnom savjetniku iz člana 22. ovog zakona.

(3) Izvršenje mjere posebnih obaveza reguliše se posebnim podzakonskim aktom iz člana 35. stav 9. ovog zakona.

2.2. Izvršenje mjere upućivanja u vaspitni centar

Nadležnost i sprovođenje

Član 137

(1) Organ starateljstva nadležan prema mjestu prebivališta ili boravišta maloljetnika u vrijeme kada je odluka kojom je izrečena mjera upućivanja u vaspitni centar postala izvršna, nadležan je i za izvršenje ove vaspitne mjere.

(2) Organ starateljstva iz stava 1. ovog člana brine se o sprovođenju vaspitne mjere upućivanja u vaspitni centar.

Boravak maloljetnika u vaspitnom centru

Član 138

(1) Maloljetnik koji je upućen u vaspitni centar na određeni broj časova tokom dana za vrijeme izvršenja ove mjere ostaje kod svojih roditelja, usvojioca ili staraoca, a maloljetniku koji je upućen na neprekidni boravak centar obezbjeđuje smještaj i ishranu, pri čemu u oba slučaja maloljetnik nastavlja da pohađa školu ili odlazi na posao.

(2) Izvještaj o toku i rezultatima sprovođenja mjere dostavlja se, na zahtjev sudiji, tužiocu i organu starateljstva u toku samog trajanja mjere i po njenom isteku, a u slučaju trajanja mjere iz člana 36. stav 2. tačka b) ovog zakona, svakih 15 dana.

(3) Odredbe ovog zakona kojim se uređuje izvršenje vaspitne mjere pojačanog nadzora roditelja, usvojioca ili staraoca primjenjuju se i na izvršenje vaspitne mjere upućivanja u vaspitni centar.

2.3. Izvršenje vaspitnih mjera pojačanog nadzora

2.3.1. Izvršenje mjere pojačanog nadzora roditelja, usvojioca ili staraoca

Početak izvršenja

Član 139

Izvršenje vaspitne mjere pojačani nadzor roditelja, usvojioca ili staraoca počinje danom kada se roditelju, usvojiocu ili staraocu maloljetnika dostavi izvršna sudska odluka kojom je izrečena vaspitna mjera.

Provjera izvršenja mjere

Član 140

Roditelj, usvojilac ili staralac maloljetnika dužan je da izvršava naloge i uputstva sudije i da nadležnom organu starateljstva omogući provjeru izvršenja vaspitne mjere i prihvati ukazanu pomoć u cilju njenog izvršenja.

Obavještavanje suda

Član 141

(1) Roditelj, usvojilac ili staralac maloljetnika, odnosno organ starateljstva, u rokovima propisanim članom 120. ovog zakona, obavještavaju sud o toku i rezultatima izvršenja vaspitne mjere.

(2) Organ starateljstva bez odlaganja obavještava sud i tužioca o razlozima koji otežavaju izvršenje mjere.

2.3.2. Izvršenje mjere pojačanog nadzora u drugoj porodici

Upućivanje u drugu porodicu

Član 142

(1) Vaspitna mjera pojačanog nadzora u drugoj porodici izvršava se u porodici koju je odredio sud koji je sudio, na prijedlog nadležnog organa starateljstva.

(2) Po prijemu izvršne sudske odluke, koja je prethodno dostavljena maloljetniku, nadležni organ starateljstva upućuje maloljetnika u porodicu koja je određena sudskom odlukom.

Izvršenje mjere

Član 143

(1) Nadležni organ starateljstva i porodica u koju se maloljetnik smješta zaključuju ugovor u pisanom obliku kojim se regulišu međusobna prava i obaveze.

(2) Porodica u kojoj je maloljetnik smješten dužna je nadležnom organu starateljstva da omogući provjeru izvršenja vaspitne mjere i prihvati ponuđenu pomoć radi ostvarivanja svrhe vaspitne mjere.

(3) Za vrijeme izvršenja ove vaspitne mjere maloljetnik održava veze sa svojom porodicom, ako sud koji prati i kontroliše izvršenje vaspitne mjere, na prijedlog organa starateljstva, drukčije ne odluči.

Izmijenjene okolnosti

Član 144

Sud koji je izrekao vaspitnu mjeru pojačanog nadzora u drugoj porodici može po službenoj dužnosti ili na prijedlog tužioca, odnosno organa starateljstva, da odredi smještaj maloljetnika u neku drugu porodicu, ako se prilike u porodici u kojoj je maloljetnik smješten toliko izmijene da otežavaju izvršenje vaspitne mjere.

Shodna primjena odredaba

Član 145

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje izvršenje vaspitne mjere pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojioca ili staraoca primjenjuju se shodno i na izvršenje vaspitne mjere pojačanog nadzora u drugoj porodici.

2.3.3. Izvršenje mjere pojačanog nadzora nadležnog organa starateljstva

Organ starateljstva

Član 146

(1) Za izvršenje vaspitne mjere pojačanog nadzora organa starateljstva nadležan je organ prebivališta, odnosno boravišta maloljetnika u vrijeme kada je odluka kojom je mjera izrečena postala izvršna.

(2) Organ starateljstva dužan je da po prijemu izvršne odluke kojom je vaspitna mjera pojačanog nadzora izrečena odredi službeno lice organa starateljstva ili drugo stručno lice koje će mjeru sprovoditi i o tome odmah obavještava sudiju.

Obaveze stručnog lica organa starateljstva, državnih organa i drugih ustanova

Član 147

(1) Stručno lice kome je povjereno izvršenje vaspitne mjere sačinjava program rada sa maloljetnikom, u skladu sa uputstvima suda i nadležnog organa starateljstva.

(2) Državni organi, vaspitne, obrazovne, zdravstvene i druge ustanove dužni su da stručnom licu koje sprovodi ovu vaspitnu mjeru pruže pomoć, a roditelj, usvojilac ili staralac dužan je da obavijesti stručno lice o prilikama koje otežavaju izvršenje mjere.

(3) Na ostala pitanja u vezi sa izvršenjem vaspitnih mjera pojačanog nadzora nadležnog organa starateljstva shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojim se uređuje izvršenje vaspitne mjere pojačanog nadzora roditelja, usvojioca ili staraoca.

3. Izvršenje zavodskih vaspitnih mjera

3.1. Opšte odredbe

Vaspitne ustanove i vaspitno-popravni dom

Član 148

Zavodske mjere izvršavaju se u vaspitnim ustanovama, vaspitno-popravnom domu i posebnoj ustanovi za liječenje i osposobljavanje maloljetnika.

Dostava dokumentacije i odluke organu nadležnom za izvršenje

Član 149

(1) Sud koji je sudio izvršnu odluku sa dokumentacijom koju čini izvod iz matične knjige rođenih, ispravama ili dokazima o dotadašnjem školovanju i osposobljavanju, nalazom o zdravstvenom stanju, podacima o ranijem vršenju krivičnih djela, vođenim postupcima i izvještajima organa starateljstva, zajedno sa nalogom, dostavlja organu nadležnom za upućivanje radi izvršenja zavodske mjere u roku od tri dana od dana kada je odluka postala izvršna.

(2) Organ kome je odluka dostavljena na izvršenje dužan je da pristupi izvršenju krivične sankcije u roku od osam, a najduže u roku od 15 dana od dana prijema odluke i dokumentacije iz stava 1. ovog člana.

Prijem maloljetnika u ustanovu

Član 150

(1) Prijem maloljetnika u ustanovu vrši se na osnovu naloga o izvršenju sankcije koji izdaje sud.

(2) Nakon prijema u ustanovu, maloljetniku se na jeziku i na način koji razumije objašnjavaju pravila ustanove, prava i obaveze koje ima, a u roku od 24 časa obavlja se i medicinski pregled maloljetnika.

(3) Maloljetniku se obezbjeđuje kopija pravilnika ustanove u kojoj se nalazi. Za maloljetnike koji su nepismeni ili ne razumiju jezik, informacije prenose na način koji obezbjeđuje njihovo potpuno razumijevanje.

(4) Dosijei maloljetnika koji sadrže podatke o identitetu, činjenicama i razlozima upućivanja u ustanovu, organu koji je to odredio, danu i satu prijema, podatke o premještanju i otpuštanju, detalje o fizičkom i mentalnom zdravlju maloljetnika, kao i obavještenja roditelju, usvojiocu ili staraocu, povjerljive su prirode i dostupni su samo ovlašćenom osoblju ustanove.

Prava maloljetnika

Član 151

(1) Maloljetnik prema kome se izvršava zavodska mjera ima prava na:

a) dozvolu da nosi vlastitu odjeću ako je pogodna, a ako istu nema, ustanova je dužna da mu se obezbijedi: donji veš, sezonska odjeća i obuća primjerena lokalnim vremenskim uslovima. Pogodnom odjećom se smatra i odjeća koja nije degradirajuća ili ponižavajuća i koja ne predstavlja rizik za bezbjednost,

b) ishranu koja je dijetetski, higijenski i zdravstveno prilagođena njegovom uzrastu, koja ga održava u dobrom zdravlju i snazi i omogućava mu normalan psihofizički razvoj,

v) najmanje tri obroka dnevno čija je ukupna vrijednost najmanje 16.000 džula,

g) boravak izvan zatvorenih prostorija u ustanovi u slobodno vrijeme i na svježem vazduhu u trajanju najmanje tri časa dnevno,

d) učestvovanje u organizovanim kulturnim, sportskim i drugim prikladnim aktivnostima izvan ustanove,

đ) obezbijeđene uslove za bavljenje fizičkom rekreacijom i sportom,

e) pohađanje nastave izvan ustanove ako u toj ustanovi nije organizovana nastava određenog smjera ili obrazovanja i ako to opravdavaju dosadašnji uspjesi u vaspitanju i školovanju maloljetnika, pod uslovom da to ne šteti izvršenju vaspitne mjere,

ž) neograničen prijem paketa čija se težina i dopuštena sadržina određuju aktom o kućnom redu,

z) primanje pošte i po sopstvenom izboru komuniciranje u pisanoj formi ili telefonom najmanje dva puta sedmično,

i) primanje informacija praćenjem štampe i drugih publikacija, radio i televizijskog programa, igranog filma, pristupom biblioteci, Internetu ili na drugi prihvatljiv način koji promoviše dobrobit maloljetnika,

j) posjete jednom nedjeljno roditelja, usvojilaca, staralaca, bračnog druga, lica sa kojim je zasnovao vanbračnu zajednicu, usvojenika, djece i ostalih srodnika u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva,

k) boravak sa bračnim drugom ili licem sa kojim je zasnovao vanbračnu zajednicu jednom mjesečno do tri časa nasamo u za tu svrhu određenoj prostoriji u okviru ustanove,

l) posjete dva puta mjesečno i drugih lica koja ne ometaju izvršenje vaspitne mjere, s tim da zabranu posjete ovih lica može da izrekne rukovodilac ustanove koji će rješenjem dati obrazloženje za donošenje takve odluke, lj) posjete predstavnika vladinih i nevladinih organizacija, institucija i drugih koji su zainteresovani za pružanje pomoći maloljetniku u obliku obrazovanja, zapošljavanja ili smještaja u svrhu pripreme za povratak u zajednicu,

m) rad prema svojim mogućnostima u ustanovi saglasno obavezama u pohađanju nastave. Za maloljetnika koji ne pohađa nastavu, radno vrijeme traje u skladu sa opštim propisima. Maloljetnik se van radnog vremena može radno angažovati najviše dva časa dnevno na održavanju čistoće i drugim tekućim poslovima ustanove,

n) naknadu za rad i novčane nagrade za posebne uspjehe u radu, čije najniže i najviše iznose određuje rukovodilac ustanove za izvršenje zavodskih sankcija, kao i pravo da polovinom naknade i nagrade slobodno raspolaže, a ostatak mu se stavlja na štednju, s tim da mu, izuzetno, rukovodilac ustanove može odobriti korišćenje cijele naknade. Ni u kom slučaju interes maloljetnika i njegov rad ne smiju biti podređeni ciljevima ostvarivanja profita ustanove ili nekog trećeg,

nj) dnevni i nedeljni odmor u skladu sa opštim propisima,

o) godišnji odmor u trajanju od 18 do 30 dana, a koji se koristi izvan ustanove ili u okviru ustanove, s tim da o dužini, načinu i mjestu

korišćenja odlučuje rukovodilac ustanove na prijedlog vaspitača,

p) zdravstvenu zaštitu izvan ustanove, ako ustanova ne može da pruži odgovarajuću zdravstvenu zaštitu. Vrijeme provedeno na liječenju u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi uračunava se u trajanje vaspitne mjere,

r) obavještavanje porodice maloljetnika o zdravstvenom stanju maloljetnika, a ako maloljetnik umre u roku od šest mjeseci od otpuštanja, da izvrše uvid u izvještaje sprovedene istrage,

s) obavještavanje u najkraćem mogućem roku o smrti, ozbiljnoj bolesti ili povredi bilo kog člana uže porodice i da se obezbijedi posjeta članu porodice ili prisustvo sahrani i

t) pravo, ako želi, da učestvuje u vjerskoj službi i u vezi s tim da posjeduje i zadrži potrebne vjerske knjige i predmete za vjeroispovijedanje, kao i pravo da odbije sve oblike učešća u vjerskim i religioznim službama i obrazovanju.

Pogodnosti

Član 152

(1) Maloljetniku koji se dobro vlada i zalaže na radu rukovodilac ustanove vaspitno-popravnog doma može dodijeliti sljedeće pogodnosti:

a) prošireno pravo na prijem posjeta,

b) slobodne izlaske iz doma u grad,

v) posjete sportskim, kulturnim i drugim prikladnim događajima izvan vaspitno-popravnog doma,

g) posjete porodici, srodnicima ili drugim bliskim licima za vrijeme vikenda i praznika i

d) dodatna odsustva iz ustanove vaspitno-popravnog doma do 15 dana.

(2) Prošireno pravo na prijem posjeta podrazumijeva i češće posjete lica iz člana 151. stav 1. tačka l) ovog zakona.

(3) Rukovodilac ustanove u skladu s posebnim pravilnikom može maloljetniku dodijeliti i druge pogodnosti koje povoljno utiču na

izvršenje vaspitne mjere.

Disciplinski prekršaji i postupak

Član 153

(1) Imajući u vidu osnovne karakteristike, potrebe i prava maloljetnika, ministar će posebnim pravilnikom propisati koje ponašanje predstavlja disciplinski prekršaj, vrste sankcija koje se mogu izreći i njihovo trajanje, organ koji je ovlašćen da izriče te sankcije, kao i organ ovlašćen da razmatra žalbe.

(2) Nijedan maloljetnik neće biti kažnjen za disciplinski prekršaj o kome prethodno nije sprovedena istraga i maloljetnik na njemu razumljiv način prethodno obaviješten o navedenom prekršaju i data mu mogućnost da prezentuje svoju odbranu, uključujući i pravo na žalbu.

Zabranjene disciplinske mjere

Član 154

Zabranjene su disciplinske mjere koje uključuju uskraćivanje rada, smanjenje hrane, ograničenje komunikacije maloljetnika sa članovima porodice, zatvaranje u mračne prostorije i samice, kolektivno kažnjavanje maloljetnika, kao i druge disciplinske mjere koje degradiraju i ugrožavaju fizičko ili mentalno zdravlje maloljetnika.

Disciplinske mjere

Član 155

(1) Zbog povrede odredaba ovog zakona koje se odnose na pravila boravka u ustanovi vaspitno-popravnog doma, pravila kućnog reda i radne discipline, obaveza i programa postupanja i naloga ovlašćenih lica maloljetniku se mogu izreći disciplinske mjere opomene i oduzimanja dodijeljenih pogodnosti.

(2) Pogodnosti predviđene članom 152. stav 1. tačka g) ovog zakona mogu se ograničiti samo ako bi posjeta porodici, srodnicima ili drugim bliskim licima ugrozila fizičko i mentalno zdravlje maloljetnika ili bi se na drugi način ometalo izvršenje vaspitne mjere,

o čemu rukovodilac ustanove donosi rješenje sa razlozima za donošenje takve odluke.

(3) Ako se svrha disciplinske mjere može postići i bez njenog izvršenja, izvršenje disciplinskih mjera oduzimanja dodijeljenih pogodnosti može se uslovno odložiti do 90 dana. Uslovno odlaganje izvršenja disciplinske mjere može se opozvati ako se maloljetniku u roku za koji je odloženo izvršenje izrekne novo oduzimanje dodijeljenih pogodnosti.

Zabrana nošenja i upotrebe oružja i ograničenja upotrebe sile i prinude

Član 156

(1) Zabranjeno je nošenje i upotreba oružja od strane zaposlenih u ustanovi u kojima se izvršavaju zavodske vaspitne mjere.

(2) Upotreba sredstava sile i prinude iz bilo kog razloga je zabranjena, izuzev u slučajevima kada su druge metode kontrole iscrpljene ili su bile neuspješne, i to samo na najkraće moguće vrijeme i u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim zakonom i propisima ustanove.

(3) Po naređenju rukovodioca ustanove sredstva sile i prinude za privremeno onesposobljavanje mogu se primijeniti samo radi sprečavanja maloljetnikovog samopovređivanja, sprečavanja fizičkog napada i povređivanja službenog lica i drugih maloljetnika ili uništenja imovine većih razmjera, a o čemu se odmah obavještavaju sud, tužilaštvo i Ministarstvo pravde (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Pravilnik o kućnom redu

Član 157

Bliže odredbe o organizaciji i načinu izvršenja zavodskih vaspitnih mjera propisuju se pravilnikom o kućnom redu ustanove.

Obilazak maloljetnika smještenog u ustanovi

Član 158

(1) Sudija i tužilac najmanje dva puta u toku godine obilaze maloljetnika smještenog u ustanovi za izvršenje zavodskih mjera, gdje u neposrednom kontaktu sa maloljetnikom i stručnim licima

koja se staraju o izvršenju mjere, kao i uvidom u odgovarajuću dokumentaciju, utvrđuju zakonitost i pravilnost postupanja i cijene uspjeh postignut u vaspitanju i pravilnom razvoju ličnosti maloljetnika.

(2) O uočenim propustima i drugim zapažanjima, lica iz stava 1. ovog člana dužna su da bez odlaganja obavijeste Ministarstvo, kao i ustanovu u kojoj se vaspitna mjera izvršava.

(3) Po obavještavanju sudije, odnosno tužioca, Ministarstvo, kao i uprava ustanove u kojoj se vaspitna mjera izvršava, dužni su da bez odlaganja izvrše odgovarajuće provjere i preduzmu mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti i o tome obavijeste sudiju i tužioca.

Odlaganje izvršenja zavodske mjere

Član 159

(1) Na molbu maloljetnika, njegovog roditelja, usvojioca ili staraoca ili na prijedlog nadležnog organa starateljstva, sudija može iz razloga predviđenih Zakonom o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija odložiti izvršenje zavodske mjere.

(2) O odlaganju odlučuje rješenjem sudija koji je izrekao vaspitnu mjeru u roku od tri dana od dana prijema molbe. Vrijeme odlaganja može biti određeno u trajanju do godine dana, a u slučaju bolesti maloljetnika dok bolest traje.

(3) Protiv rješenja sudije, roditelj, usvojilac ili staralac maloljetnika mogu u roku od tri dana od dana prijema rješenja podnijeti žalbu vijeću za maloljetnike istog suda. Vijeće za maloljetnike o žalbi odlučuje u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

(4) Molba i prijedlog iz stava 1. ovog člana i žalba iz stava 3. ovog člana zadržavaju izvršenje zavodske mjere.

(5) Ako sud prilikom ponovnog odbijanja molbe za odlaganje izvršenja utvrdi da se pravo na molbu zloupotrebljava, odlučuje da žalba ne zadržava izvršenje zavodske mjere.

Prekid izvršenja zavodske mjere

Član 160

(1) Na molbu maloljetnika, njegovog roditelja, usvojioca ili staraoca, na prijedlog organa starateljstva ili rukovodioca ustanove u kojoj se zavodska mjera izvršava, sudija može iz razloga predviđenih Zakonom o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija prekinuti izvršenje vaspitne mjere.

(2) Prekid izvršenja zavodske mjere dozvoljava se na zahtjev tužioca, osuđenog i branioca ako je protiv rješenja o izricanju te mjere podnesen zahtjev za zaštitu zakonitosti. O prekidu odlučuje rješenjem sudija koji je izrekao vaspitnu mjeru i to u roku od tri dana od dana prijema molbe.

(3) Vrijeme prekida izvršenja zavodske mjere može biti određeno u trajanju do godinu dana, a u slučaju bolesti maloljetnika dok bolest traje.

(4) Protiv rješenja sudije lica iz stava 1. ovog člana mogu izjaviti žalbu vijeću za maloljetnike u roku od tri dana od dana prijema rješenja. Vijeće za maloljetnike o žalbi odlučuje u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

(5) Vrijeme prekida izvršenja ne uračunava se u vrijeme trajanja mjere.

(6) Kada prestanu okolnosti zbog kojih je odobren prekid izdržavanja zavodske mjere ili se utvrdi da je prekid odobren na osnovu lažnih isprava i dokaza ili ako se prekid ne koristi u svrhu za koju je dozvoljen, sudija koji je izrekao zavodsku mjeru ukida rješenje iz stav 1. ovog člana i maloljetniku nalaže da se odmah, a najduže u roku od tri dana od prijema rješenja javi ustanovi radi izvršenja zavodske mjere. Rješenje se dostavlja maloljetniku, roditeljima, odnosno staraocu ili usvojiocu i ustanovi, s tim da žalba ne zadržava izvršenje zavodske mjere.

(7) Protiv rješenja sudije iz stava 6. ovog člana žalbu mogu izjaviti maloljetnik, roditelji, odnosno staralac ili usvojilac u roku od tri dana od prijema rješenja vijeću iz člana 17. stav 3. ovog zakona. Vijeće o žalbi odlučuje u roku od tri dana od prijema žalbe.

Shodna primjena Zakona o izvršenju krivičnih sankcija

Član 161

Na sva ostala pitanja u vezi sa odlaganjem i prekidom izvršenja zavodskih mjera shodno se primjenjuju odredbe Zakona o izvršenju krivičnih sankcija kojim se uređuje odlaganje izvršenja i prekid izvršenja kazne zatvora za učinjeno krivično djelo.

Otpuštanje maloljetnika iz ustanove

Član 162

(1) Maloljetnik se otpušta sa izvršenja zavodske mjere kada protekne zakonom određeno najduže trajanje mjere ili kada sud donese odluku o obustavljanju njenog izvršenja, zamjeni izrečene vaspitne mjere drugom mjerom ili uslovnim otpustom.

(2) O uslovnom otpustu iz vaspitne ustanove i vaspitno-popravnog doma, na molbu maloljetnika, odlučuje sudija suda koji je izrekao mjeru upućivanja u vaspitnu ustanovu i vaspitno-popravni dom.

(3) Kada se maloljetnik nalazi u završnom razredu škole ili pri kraju stručnog usavršavanja, a otpuštanjem iz ustanove u kojoj se mjera izvršava bi se onemogućio završetak školovanja ili stručnog osposobljavanja, ustanova može, na molbu maloljetnika, omogućiti završetak školovanja ili stručnog osposobljavanja.

(4) U tom slučaju na maloljetnika se ne primjenjuju odredbe člana 163. stav 4. i člana 168. stav 4. ovog zakona.

3.2. Izvršenje mjere upućivanje u vaspitnu ustanovu

Upućivanje u vaspitnu ustanovu

Član 163

(1) Zavodska mjera upućivanja u vaspitnu ustanovu izvršava se u ustanovi koja obezbjeđuje smještaj i zadovoljavanje vaspitnih, zdravstvenih, obrazovnih, sportskih i drugih razvojnih potreba maloljetnika.

(2) Zavodska mjera upućivanja u vaspitnu ustanovu izrečena licu muškog pola izvršava se u vaspitnoj ustanovi za ta lica.

(3) Zavodska mjera upućivanja u vaspitnu ustanovu izrečena licu ženskog pola izvršava se u vaspitnoj ustanovi za maloljetnice ili u

odvojenom ženskom odjeljenju vaspitne ustanove iz stava 2. ovog člana.

(4) Maloljetnik kome je izrečena ova vaspitna mjera ima ista prava i obaveze kao i ostali maloljetnici u vaspitnoj ustanovi, s tim što mu se u pogledu postupanja poklanja posebna pažnja, ali tako da se u životu i radu u ustanovi ne izdvaja od ostalih.

(5) O izrečenoj vaspitnoj mjeri maloljetniku upoznaje se samo rukovodilac ustanove, kao i vaspitno, obrazovno i drugo stručno osoblje koje je uključeno u izvršenje vaspitne mjere.

(6) Lice kome je izrečena zavodska mjera upućivanja u vaspitnu ustanovu može u njoj ostati do navršene 23 godine.

Dovođenje maloljetnika u ustanovu

Član 164

(1) Organ starateljstva nadležan prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta maloljetnika u vrijeme kada je odluka kojom je vaspitna mjera izrečena postala izvršna određuje lice koje je dužno da maloljetnika dovede u vaspitnu ustanovu.

(2) Vaspitna ustanova obavještava sud o prijemu maloljetnika i danu početka izvršenja vaspitne mjere.

Prijem maloljetnika u ustanovu

Član 165

(1) Prilikom stupanja maloljetnika u vaspitnu ustanovu, u skladu sa odredbom člana 150. ovog zakona najprije se utvrđuje identitet maloljetnika, zatim slijedi ljekarski pregled, a potom ispitivanje ličnosti u posebnom odjeljenju vaspitne ustanove radi određivanja programa postupanja. Ovo ispitivanje može trajati najduže 30 dana.

(2) Pojedinačni program postupanja s maloljetnikom sačinjava stručni tim ustanove.

(3) Poslije ispitivanja iz stava 1. ovog člana maloljetnik se raspoređuje u vaspitnu grupu koja se formira prema uzrastu, nivou zrelosti i drugim ličnim svojstvima maloljetnika, kao i određenom programu postupanja, u cilju primjene istovrsnih vaspitnih postupaka i uticaja.

(4) Vaspitna grupa ima najviše 10 maloljetnika i posebnog vaspitača.

Nemogućnost otpočinjanja ili nastavka izvršenja vaspitne mjere

Član 166

(1) Ako izvršenje mjere ne može da otpočne ili se nastavi zbog odbijanja ili bjekstva maloljetnika, organ starateljstva, odnosno rukovodilac ustanove o tome obavještava nadležnu organizacionu jedinicu Ministarstva unutrašnjih poslova koja dovodi maloljetnika u vaspitnu ustanovu.

(2) Način dovođenja ne smije narušavati dostojanstvo maloljetnika, niti mu nauditi fizički ili mentalno.

Premještaj maloljetnika u drugu vaspitnu ustanovu

Član 167

Na zahtjev maloljetnika, roditelja, usvojioca ili staraoca maloljetnika ili na prijedlog ustanove u kojoj se mjera izvršava, odnosno na prijedlog nadležnog organa starateljstva, sud može donijeti odluku o premještaju maloljetnika u drugu vaspitnu ustanovu kada prvobitni kriterijumi za upućivanje ili dalja potreba za reintegracijom u društvo mogu biti efikasnije postignuti u drugoj ustanovi ili kada obrazloženi razlozi bezbjednosti prebacivanje čine neophodnom mjerom.

3.3. Izvršenje mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom

Vaspitno-popravni dom

Član 168

(1) Zavodska mjera upućivanja u vaspitno-popravni dom izrečena licu muškog pola izvršava se u vaspitno-popravnom domu za ta lica.

(2) Zavodska mjera upućivanja u vaspitno-popravni dom izrečena licu ženskog pola izvršava se u vaspitno-popravnom domu za maloljetnice ili u odvojenom ženskom odjeljenju vaspitno-popravnog doma iz stava 1. ovog člana.

(3) Punoljetno lice kome je izrečena mjera iz stava 1. ovog člana, kao i maloljetnik koji u vaspitno-popravnom domu dok traje mjera postane punoljetan, smješta se u posebno odjeljenje vaspitno-popravnog doma.

(4) Lice kome je izrečena zavodska mjera upućivanja u vaspitno-popravni dom, u njemu može ostati do navršene 23 godine.

Upućivanje maloljetnika

Član 169

(1) Za upućivanje maloljetnika u vaspitno-popravni dom nadležan je sud koji je izrekao mjeru. Maloljetniku se za pripremu mora ostaviti najmanje osam, a najviše 15 dana.

(2) Maloljetnika koji se nalazi u pritvoru u vaspitno-popravni dom upućuje sud na čijem je području sjedište ustanove u kojoj je maloljetnik pritvoren.

(3) Sud koji upućuje maloljetnika na izvršenje ove mjere dostavlja vaspitno-popravnom domu izvršnu odluku o izrečenoj mjeri sa dokumentacijom iz člana 149. stav 1. ovog zakona.

Dovođenje u vaspitno-popravni dom

Član 170

(1) Sud koji je sudio nalaže maloljetniku koji nije u pritvoru u pisanom obliku da se određenog dana javi radi izvršenja izrečene mjere ili nalaže roditelju, usvojiocu ili staraocu da maloljetnika određenog dana dovede u vaspitno-popravni dom.

(2) Sud iz stava 1. ovog člana obavještava vaspitno-popravni dom o datumu kada maloljetnik treba da se javi i uz to obavještenje dostavlja izvršnu odluku o izricanju mjere sa podacima o maloljetniku pribavljenim u toku postupka iz člana 149. stav 1. ovog zakona.

(3) Ako se maloljetnik po nalogu suda ne javi u vaspitno-popravni dom, sud naređuje njegovo dovođenje, a ako se maloljetnik krije ili je u bjekstvu, sud naređuje izdavanje potjernice.

(4) U slučaju bjekstva maloljetnika iz vaspitno-popravnog doma, rukovodilac ustanove će odmah obavijestiti roditelja, odnosno staraoca maloljetnika i narediti izdavanje potjernice.

Prijem maloljetnika u vaspitno-popravni dom

Član 171

Prijem maloljetnika u vaspitno-popravni dom vrši se u skladu sa odredbama člana 150. ovog zakona.

3.4. Upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje

Ometenost u psihofizičkom razvoju

Član 172

(1) Maloljetnik kome je zbog ometenosti u psihofizičkom razvoju ili zbog psihičkih poremećaja izrečena mjera upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje na osnovu odredbe člana 44. ovog zakona, u toj ustanovi ima ista prava kao i ostali maloljetnici smješteni u ustanovu.

(2) Ako se u posebnoj ustanovi za liječenje i osposobljavanje ne mogu zadovoljiti potrebe maloljetnika sa invaliditetom, maloljetnik se premiješta u specijalizovani zavod ili ustanovu gdje se ove potrebe mogu zadovoljiti.

Upućivanje u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje

Član 173

(1) Upućivanje maloljetnika u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje vrši organ starateljstva prema prebivalištu, odnosno boravištu maloljetnika u vrijeme kada je odluka kojom je vaspitna mjera izrečena postala izvršna.

(2) Organ starateljstva iz stava 1. ovog člana odmah obavještava sud nadležan za izvršenje ove mjere i nadležnu organizacionu jedinicu Ministarstva unutrašnjih poslova kada izvršenje mjere ne može da započne ili da se nastavi zbog odbijanja ili bjekstva maloljetnika.

(3) Maloljetnik se dovodi i sprovodi u pratnji zdravstvenih radnika.

(4) Način dovođenja i sprovođenja ne smije narušavati dostojanstvo maloljetnika, niti mu nauditi fizički ili mentalno.

Izvještavanje

Član 174

Posebna ustanova za liječenje i osposobljavanje maloljetnika o rezultatima izvršenja mjere dostavlja izvještaj u skladu sa članom 120. stav 1. ovog zakona, a kada maloljetnik postane punoljetan,

posebno izvještava sudiju i tužioca o zdravstvenom stanju maloljetnika radi ispitivanja potrebe za donošenjem jedne od odluka predviđenih članom 44. stav 3. ovog zakona.

4. Izvršenje kazne maloljetničkog zatvora i mjera bezbjednosti

Odvojeni kazneno-popravni zavodi

Član 175

(1) Kazna maloljetničkog zatvora izvršava se u posebnom kazneno-popravnom zavodu za maloljetnike koji ne mogu imati dodira sa kazneno-popravnom ustanovom u kojoj odrasla lica izdržavaju kaznu zatvora.

(2) Kazna maloljetničkog zatvora izrečena licima ženskog pola izvršava se u posebnom kazneno-popravnom zavodu za maloljetnice ili posebnom odjeljenju kazneno-popravnog zavoda za maloljetnike iz stava 1. ovog člana.

(3) Maloljetnici koji za vrijeme izvršenja kazne maloljetničkog zatvora postanu punoljetni i dalje nastavljaju da borave u zavodu za maloljetnike ili u odjeljenju za mlađa punoljetna lica, osim ako njihova društvena reintegracija neće imati veći efekat ako se smjeste u zavod za odrasle.

(4) Mlađa punoljetna lica kojima je izrečena kazna maloljetničkog zatvora smještaju se u zavod koji ima sličan režim kao i zavod za maloljetnike.

Vrijeme ostanka u kazneno-popravnom zavodu radi školovanja ili stručnog osposobljavanja

Član 176

(1) Osuđeni na kaznu maloljetničkog zatvora u kazneno-popravnom zavodu za maloljetnike može ostati najduže do navršene 23 godine, a ako do tada ne izdrži kaznu, postupa se u skladu sa članom 175. ovog zakona.

(2) Izuzetno, u kazneno-popravnom zavodu za maloljetnike osuđeni može ostati i nakon što je navršio 23 godine, ako je to potrebno radi završavanja školovanja ili stručnog osposobljavanja ili ako ostatak

neizdržane kazne nije veći od šest mjeseci, ali najduže do navršenih 25 godina.

Odlučivanje o uslovnom otpustu

Član 177

(1) O uslovnom otpustu osuđenog na kaznu maloljetničkog zatvora odlučuje sudija prvostepenog suda koji je donio presudu.

(2) Sudija odlučuje o uslovnom otpustu na osnovu molbe maloljetnika.

(3) Prije donošenja odluke sudija, po potrebi, usmeno saslušava maloljetnika, njegove roditelje, predstavnike organa starateljstva i druga lica i pribavlja izvještaj i mišljenje kazneno-popravne ustanove o opravdanosti uslovnog otpusta. Usmeno saslušanje maloljetnika obavezno je ako se odlučuje o uslovnom otpustu poslije dvije trećine izdržane kazne, osim ako sudija, na osnovu dostupne dokumentacije, ne ocijeni da su ispunjeni uslovi za uslovni otpust.

(4) Ako je maloljetnik izdržao kaznu iz stava 3. ovog člana, a njegovo ponašanje tokom izdržavanja kazne ukazuje da u skladu sa članom 31. ovog zakona nije postignuta svrha kažnjavanja, zahtjev za uslovni otpust se odbija i maloljetnik se o tome obavještava.

(5) O opozivanju uslovnog otpusta, kada se za to steknu uslovi, poslije saslušanja tužioca i maloljetnika, odlučuje sud koji je donio odluku o uslovnom otpustu.

Shodna primjena odredaba ovog zakona i Zakona o izvršenju krivičnih sankcija

Član 178

(1) Odredbe čl. od 149. do 157. i čl. 158, 159. i 160. ovog zakona shodno se primjenjuju i u odnosu na maloljetnika kome je izrečena kazna maloljetničkog zatvora.

(2) Na ostala pitanja u vezi sa izvršenjem kazne maloljetničkog zatvora shodno se primjenjuju odredbe Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, ukoliko nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Posebna odjeljenja za izvršenje mjera bezbjednosti

Član 179

(1) Izvršenje mjere bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi i obaveznog liječenja od zavisnosti prilagođava se uzrastu i ličnosti maloljetnika.

(2) Mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, kada postoje uslovi iz člana 74. stav 1. Krivičnog zakonika, i mjera bezbjednosti obaveznog liječenja od zavisnosti, kada postoje uslovi iz člana 76. stav 1. Krivičnog zakonika, izvršavaju se u posebnom odjeljenju zdravstvene ustanove određene za maloljetnike ili u drugim specijalizovanim zdravstvenim ustanovama. Mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi, kada postoje uslovi iz člana 75. stav 1. Krivičnog zakonika izvršava se u zdravstvenoj ustanovi koja se određuje na prijedlog organa starateljstva koji prati izvršenje mjera bezbjednosti i o tome svaka tri mjeseca obavještava tužioca, roditelja, odnosno staraoca ili maloljetnika i sud.

(3) Maloljetnik u zdravstvenoj ustanovi ili specijalizovanoj ustanovi ostaje sve dok ne prestanu razlozi zbog kojih je izrečena mjera bezbjednosti, ali najduže do isteka trajanja vaspitne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora ili dok traje odgođeno izvršenje ove kazne ili uslovni otpust iz zavoda ili Ustanove, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.

(4) Kada su ispunjeni uslovi iz člana 122. ovog zakona, sud preduzima predviđene mjere u svrhu obezbjeđenja sprovođenja izrečenih mjera bezbjednosti.

5. Pomoć poslije izvršenja zavodskih mjera i kazne maloljetničkog zatvora

Organ starateljstva

Član 180

(1) Nadležni organ starateljstva dužan je da tokom trajanja zavodske mjere i kazne maloljetničkog zatvora održava stalnu vezu sa maloljetnikom, njegovom porodicom i ustanovom u koju je maloljetnik smješten, kako bi se maloljetnik i njegova porodica što

bolje pripremili za vraćanje maloljetnika u raniju socijalnu sredinu i njegovo uključivanje u dalji društveni život.

(2) Ustanova u kojoj se izvršavaju zavodske mjere i ustanova u kojoj se izvršava kazna maloljetničkog zatvora dužni su da najmanje 90 dana prije planiranog otpuštanja maloljetnika obavijeste o tome roditelje maloljetnika, usvojioca ili staraoca, odnosno bliske srodnike sa kojima je maloljetnik živio, kao i nadležni organ starateljstva, i predlože im mjere koje bi trebalo preduzeti za prihvatanje maloljetnika.

Obavještavanje organa starateljstva i dužnost pružanja pomoći nakon izvršenja krivične sankcije

Član 181

(1) Roditelj, usvojilac ili staralac, odnosno bliski srodnik sa kojim je maloljetnik živio prije stupanja na izdržavanje zavodske mjere ili kazne maloljetničkog zatvora, dužan je da o povratku maloljetnika u porodicu obavijesti nadležni organ starateljstva.

(2) Nadležni organ starateljstva dužan je da maloljetniku poslije izvršenja krivične sankcije iz stava 1. ovog člana pruži potrebnu pomoć.

Vrste pomoći

Član 182

(1) Nakon izvršenja krivične sankcije nadležni organ starateljstva u kontaktu i saradnji sa nadležnim ministarstvima i drugim vladinim i nevladinim organizacijama, institucijama, preduzećima i pojedincima maloljetniku pruža pomoć oko iznalaženja smještaja i sredine u kojoj će živjeti, dovršetka započetog obrazovanja i stručnog osposobljavanja, liječenja radi zaštite njegovog fizičkog i duševnog zdravlja, pri pronalaženju zaposlenja, obezbjeđenju ishrane, odjeće i finansijskih sredstava za druge nužne potrebe radi omogućavanja njegovog ponovnog integrisanja u društvenu zajednicu.

(2) Predmet posebne brige organa starateljstva u skladu sa stavom 1. ovog člana su maloljetnici bez ikakvog staranja i porodičnog

okruženja, oni koji su bez odgovarajućeg roditeljskog staranja, kao i druge osjetljive grupe djece.

Briga o maloljetniku bez roditeljskog staranja

Član 183

(1) Nadležni organ starateljstva dužan je poslije otpuštanja maloljetnika sa izvršenja zavodske mjere ili kazne maloljetničkog zatvora posebno da brine o maloljetniku bez roditelja, kao i o maloljetniku čije su porodične i materijalne prilike nesređene.

(2) Ova briga podrazumijeva naročito smještaj, ishranu, nabavku odjeće, liječenje, pomoć u sređivanju porodičnih prilika, okončanje stručnog osposobljavanja i zapošljavanje maloljetnika.

VI - KRIVIČNA DJELA NA ŠTETU DJECE

Opšta odredba

Član 184

(1) Sudija za maloljetnike ili sudija koji ima posebna znanja sudi i punoljetnim učiniocima kada se u krivičnom postupku kao oštećeni pojavljuje dijete i maloljetno lice, za krivična djela propisana Krivičnim zakonikom, i to:

a) ubistvo,

b) teško ubistvo,

v) ubistvo djeteta pri porođaju,

g) navođenje na samoubistvo i pomaganje u samoubistvu,

d) teška tjelesna povreda,

đ) otmica,

e) protivpravno lišenje slobode,

ž) trgovina djecom,

z) silovanje,

i) krivična djela seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, iz Glave XV - Krivičnog zakonika,

j) vanbračna zajednica sa djetetom,

k) oduzimanje djeteta,

l) zapuštanje i zlostavljanje djeteta,

lj) nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici,

m) kršenje porodičnih obaveza,

n) izbjegavanje davanja izdržavanja,

nj) omogućavanje uživanja opojnih droga,

o) razbojništvo,

p) razbojnička krađa.

(2) Tužilac pokreće i postupak protiv punoljetnih učinilaca drugih krivičnih djela propisanih krivičnim zakonom, saglasno odredbama ovog dijela zakona, ako ocijeni da je to potrebno radi posebne zaštite ličnosti djece i maloljetnih lica koja kao oštećeni učestvuju u krivičnom postupku.

Sprovođenje krivičnog postupka

Član 185

(1) Krivični postupak protiv učinilaca krivičnih djela iz člana 184. ovog zakona vodi se prema odredbama Zakona o krivičnom postupku, s tim da se ne primjenjuju odredbe koje se odnose na kazneni nalog.

(2) Istragu vodi tužilac koji je stekao posebna znanja iz oblasti prava djeteta i krivičnopravne zaštite maloljetnih lica.

(3) U istražnim radnjama postupaju specijalizovani policijski službenici koji su stekli posebna znanja iz oblasti prava djeteta i krivičnopravne zaštite maloljetnih lica.

Postupanje

Član 186

(1) Kod postupanja u krivičnim predmetima protiv učinilaca krivičnih djela na štetu djece, pri sprovođenju procesnih radnji posebno obazrivo se odnosi prema djetetu na čiju štetu je učinjeno krivično djelo, imajući u vidu njegov uzrast, osobine njegove ličnosti, obrazovanje i prilike u kojima živi, da bi se izbjegle moguće štetne posljedice na njegov budući život, vaspitanje i razvoj.

Saslušanje djeteta se obavlja uz pomoć stručnog savjetnika iz člana 21. ovog zakona ili drugog stručnog lica.

(2) Ako se kao svjedok saslušava dijete oštećeno krivičnim djelom iz člana 184. ovog zakona, saslušanje se može provesti najviše dva puta. Tužilac ili policijski službenik saslušava svjedoka putem tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka, a bez prisustva tužioca ili policijskog službenika u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Saslušanje djeteta se obavlja uz pomoć stručnog savjetnika ili drugog stručnog lica, na osnovu čijeg se mišljenja, kad to nije protivno interesima djeteta ili interesima vođenja krivičnog postupka, može odobriti i prisustvo roditelja u prostoriji gdje se svjedok nalazi.

(3) Dijete se može saslušati u svom stanu ili drugom prostoru u kome boravi ili centru za socijalni rad. Pri saslušanju svjedoka postupa se u skladu sa stavom 2. ovog člana.

(4) Sud saslušava dijete kao svjedoka oštećenog krivičnim djelom iz člana 184. ovog zakona, u skladu sa stavom 2. ovog člana, tako da sud, stranke u postupku i branilac mogu postavljati pitanja, a da ne budu prisutni u istoj prostoriji sa svjedokom. Saslušanje djeteta se obavlja tako da se pitanja postavljaju posredstvom suda, a po potrebi uz pomoć stručnog savjetnika ili drugog stručnog lica.

(5) U svrhu zaštite djece oštećenih krivičnim djelom iz člana 184. ovog zakona, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o zaštiti svjedoka u krivičnom postupku (’Službeni glasnik Republike Srpske’, broj 48/03).

(6) Odredbe ovog člana primjenjuju se i onda kada se saslušava dijete koje je svjedok-očevidac učinjenog djela iz člana 184. ovog zakona.

(7) Odredba člana 84. ovog zakona primjenjuje se u krivičnom postupku protiv učinilaca krivičnih djela na štetu djece.

Stručni savjetnik i stručno lice

Član 186a

(1) Stručno lice je stručni radnik organa starateljstva - psiholog, pedagog, socijalni pedagog - defektolog, specijalni pedagog - defektolog, socijalni radnik koji posjeduje certifikat o stručnoj

osposobljenosti za obavljanje poslova iz oblasti prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece, iskustvo na poslovima zaštite i brige o djeci i profesionalne vještine u komunikaciji sa djecom, a uz čiju pomoć se obavlja saslušanje djeteta kao svjedoka oštećenog krivičnim djelom iz člana 184. stav 1. ovog zakona.

(2) Pomoć koju svjedoku pruža stručni savjetnik ili stručno lice iz stava 1. ovog člana ima za cilj pružanje emocionalne podrške djetetu, smanjenje nivoa anksioznosti, stresa, dodatne traumatizacije, straha i drugih štetnih uticaja nastalih učestvovanjem djeteta u pravosudnom postupku, da bi se pozitivno uticalo na sposobnost djeteta da, stičući osjećaj sigurnosti o postupku, razumije svoju ulogu, i da bi se na taj način obezbijedio kvalitet i vrijednost iskaza svjedoka.

(3) Stručni savjetnik ili stručno lice iz stava 1. ovog člana prilikom saslušanja djeteta kao svjedoka oštećenog krivičnim djelom posreduje u komunikaciji između tužioca ili policijskog službenika i svjedoka, po potrebi utiče na formulaciju pitanja koja se upućuju svjedoku u cilju prilagođavanja sposobnostima svjedoka da pitanja razumije, sugeriše izmjenu načina postavljanja pitanja tako da ne pobude dodatnu traumatizaciju svjedoka, i po potrebi interveniše radi zaštite dobrobiti svjedoka.

(4) Prije saslušanja u tužilaštvu ili na sudu, stručni savjetnik i stručno lice se blagovremeno upoznaju sa svjedokom, kao i sa sadržajem spisa, te u cilju pripreme za svjedočenje pružaju svjedoku i njegovim zakonskim zastupnicima informacije o bitnim karakteristikama krivičnog postupka, načinom svjedočenja i ostalim bitnim podacima.

(5) Upoznavanje sa svjedokom se može izvršiti uz prisustvo roditelja, usvojioca ili staraoca, u stanu u kojem svjedok živi, u drugom prostoru gdje svjedok boravi ili u prostorijama organa starateljstva, na posebno obazriv način.

(6) Razgovor sa svjedokom prilikom upoznavanja neće se voditi o temi događaja koji je predmet krivičnog postupka, a obavlja se sa ciljem procjene trenutnog stanja i potreba svjedoka, prikupljanja relevantnih informacija o svjedoku značajnih za svjedočenje ili

davanje iskaza i pružanja stručne podrške radi ublažavanja štetnih posljedica učešća u postupku po mentalno zdravlje djeteta.

(7) Nakon upoznavanja sa svjedokom, stručni savjetnik ili stručno lice može, na zahtjev organa koji vodi postupak ili na osnovu vlastite procjene, u pisanoj formi dostaviti tužilaštvu ili sudu izvještaj o razgovoru sa svjedokom, koji sadrži stručno mišljenje, prijedloge i preporuke u vezi sa postupkom saslušanja.

(8) Upoznavanje sa spisom vrši se u službenim prostorijama organa koji vodi postupak.

Zabrana suočenja

Član 187

Ako se kao svjedok saslušava dijete ili maloljetnik koji je ozbiljno fizički ili psihički traumatizovan okolnostima pod kojima je izvršeno krivično djelo ili pati od ozbiljnih psihičkih poremećaja koji ga čine posebno osjetljivim, zabranjeno je vršiti njegovo suočenje sa osumnjičenim, odnosno optuženim.

Prepoznavanje osumnjičenog, odnosno optuženog

Član 188

Ako prepoznavanje osumnjičenog, odnosno optuženog vrši maloljetnik oštećen krivičnim djelom, ili je očevidac učinjenog krivičnog djela, takvo prepoznavanje u svim fazama postupka vrši se na način koji u potpunosti onemogućava da osumnjičeni, odnosno optuženi, vidi maloljetno lice.

Nadležnost i sastav suda

Član 189

U pogledu nadležnosti i sastava suda koji sudi punoljetnim učiniocima krivičnih djela na štetu djece i maloljetnika, shodno se primjenjuju odredbe Zakona o krivičnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Hitnost postupanja

Član 190

Krivični postupak za djela iz člana 184. ovog zakona je hitan.

VII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Važenje pravosnažno izrečenih vaspitnih mjera

Član 191

(1) Vaspitna mjera pojačanog nadzora roditelja, usvojioca ili staraoca, pojačanog nadzora u drugoj porodici i pojačanog nadzora nadležnog organa starateljstva koja je pravosnažno izrečena do dana stupanja na snagu ovog zakona ne može trajati duže od vremena propisanog ovim zakonom.

(2) Zavodska vaspitna mjera upućivanja u vaspitnu ustanovu, upućivanja u vaspitno-popravni dom i upućivanja u posebnu ustanovu za liječenje i osposobljavanje koja je pravosnažno izrečena do dana stupanja na snagu ovog zakona ne može trajati duže od vremena predviđenog ovim zakonom.

(3) Zavodska vaspitna mjera pravosnažno izrečena do dana stupanja na snagu ovog zakona punoljetnom licu koje je počinilo krivično djelo kao stariji maloljetnik, a u vrijeme suđenja nije navršilo 23 godine života, zamijeniće se vaspitnom mjerom pojačanog nadzora nadležnog organa starateljstva.

Pravosnažno izrečena kazna maloljetničkog zatvora

Član 192

Kazna maloljetničkog zatvora pravosnažno izrečena do dana stupanja na snagu ovog zakona u trajanju dužem nego što bi se mogla izreći po odredbama člana 51. stav 1. ovog zakona smanjuje se prema odredbama ovog zakona.

Postupanje u odnosu na zastarjelost izvršenja kazne

Član 193

Odredbe člana 56. ovog zakona primjenjuju se za zastarjelost izvršenja kazne maloljetničkog zatvora i kada je presuda izrečena prije stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko zastarjelost već nije nastupila.

Rehabilitacija

Član 194

Odredbe člana 60. ovog zakona o rehabilitaciji učinilaca krivičnih djela osuđenih na kaznu maloljetničkog zatvora primjenjuju se i u odnosu na osuđene prije stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko rehabilitacija već nije nastupila.

Dosadašnji krivični postupci

Član 195

(1) Krivični postupak koji je pokrenut prije stupanja na snagu ovog zakona nastaviće se po ovom zakonu, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(2) Predmeti iz stava 1. ovog člana koji se nalaze u fazi pripremnog postupka dostaviće se odmah tužilaštvu, a ako je u toku izvršenje pojedinih istražnih radnji, u roku od osam dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Ako je do stupanja na snagu ovog zakona donesena odluka protiv koje je po odredbama Zakona o krivičnom postupku i drugim zakonskim propisima iz ove oblasti dozvoljen pravni lijek, a ta odluka nije dostavljena licima koja imaju pravo na pravni lijek ili ako je pravni lijek podnesen, ali o njemu još nije odlučeno u pogledu prava na pravni lijek i postupak po pravnom lijeku, primjenjuju se odredbe Zakona o krivičnom postupku.

Računanje rokova

Član 196

(1) Ako je na dan stupanja na snagu ovog zakona u predmetima iz njegove nadležnosti bio u toku kakav rok, taj rok se računa prema odredbama ovog zakona, osim ako je rok po dosadašnjim propisima bio duži.

(2) Odredbe čl. 100, 101. i 102. ovog zakona o rokovima trajanja pritvora primjenjuju se u predmetima započetim nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Edukacija

Član 197

(1) O sticanju posebnih znanja i kontinuiranom stručnom osposobljavanju i usavršavanju sudija i tužilaca iz oblasti dječijih

prava, prestupništva mladih i njihove krivičnopravne zaštite brine se Centar za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske, i to pod nadzorom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine.

(2) Ministarstvo planira i realizuje stručno usavršavanje radi sticanja posebnih znanja lica koje rade na poslovima prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece, i to stručnih savjetnika tužilaštava i sudova, policijskih službenika, stručnih lica organa starateljstva, medijatora, advokata, i radnika zaposlenih u Ustanovi i zavodima, samostalno ili putem dogovorene saradnje sa drugim institucijama, kroz stručna savjetovanja, seminare, provjere znanja i druge oblike dodatnog osposobljavanja lica koja rade na tim poslovima, a prema Programu edukacije koji donosi ministar.

(3) Certifikate o stručnoj osposobljenosti za obavljanje poslova iz oblasti prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece, licima iz stava 2. ovog člana izdaje Ministarstvo, koje vodi evidenciju o izdatim certifikatima.

(4) Centar za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske obezbjeđuje tužiocima i sudijama uvjerenja ili certifikate o stručnoj osposobljenosti za obavljanje poslova iz oblasti prestupništva mladih i njihove krivičnopravne zaštite.

(5) Stručno osposobljavanje lica iz prethodnog stava, policijskih službenika, socijalnih radnika, medijatora, advokata i radnika zaposlenih u ustanovama i zavodima obezbijediće se najdalje u roku od 10 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(6) S ciljem unapređivanja primjene zakona, osim edukacije iz stava 2. ovog člana, Ministarstvo organizuje i realizuje i druge vrste edukacija i dodatnih stručnih osposobljavanja i usavršavanja lica koja rade na poslovima prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece, te u tu svrhu donosi programe stručne obuke i edukacija.

Savjet za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenje krivičnih sankcija

Član 198

(1) Ministar osniva Savjet za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenje krivičnih sankcija prema maloljetnicima (u daljem tekstu: Savjet), koji će donijeti Poslovnik o radu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Članovi Savjeta imenuju se iz reda istaknutih sudija, tužilaca, policijskih službenika, advokata i stručnih lica organa starateljstva koja su u dužem vremenskom periodu radila ili rade na krivičnim predmetima djece i maloljetnika, kao i lica koja se bave naukom i koja su priznati stručnjaci u oblasti prestupništva mladih i krivičnopravne zaštite djece i maloljetnika.

(3) Prilikom izbora članova Savjeta vodi se računa o ravnopravnoj zastupljenosti oba pola.

(4) Savjet podnosi Ministarstvu inicijative, prijedloge, mišljenja i analize koje se odnose na prestupništvo mladih i krivičnopravnu zaštitu djece i maloljetnika, na postupanje sa njima prema odredbama ovog zakona, kao i na druge pravce rada sa ovom populacijom.

Donošenje podzakonskih akata

Član 199

(1) U roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ovog zakona:

a) ministar će donijeti Pravilnik o primjeni posebnih obaveza prema maloljetnim učiniocima iz člana 35. stav 9. ovog zakona i Pravilnik o primjeni vaspitnih preporuka iz člana 124. stav 2. ovog zakona, Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti iz člana 153. stav 1. ovog zakona i Program edukacije iz člana 197. stav 2. ovog zakona,

b) ministar zdravlja i socijalne zaštite donijeće uputstvo o načinu vođenja evidencija o izrečenim vaspitnim mjerama iz člana 49. stav 1. ovog zakona i

v) ministar unutrašnjih poslova donijeće pravilnik o primjeni mjere policijskog upozorenja iz člana 124. stav 1. ovog zakona.

(1a) U roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona ministar će donijeti Pravilnik iz člana 55a.

(2) Pravilnik o kućnom redu za izvršenje vaspitne mjere upućivanja u vaspitno-popravni dom ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj

63/07) usaglasiće se u roku iz stava 1. ovog člana sa ovim zakonom.

Prestanak važenja

Član 200

Do stupanja na snagu ovog zakona uskladiće se odredbe Krivičnog zakonika, Zakona o krivičnom postupku i Zakona o izvršenju krivičnih sankcija i odredbe drugih propisa iz oblasti zaštite prava djece i maloljetnika sa ovim zakonom.

Stupanje na snagu

Član 201

Ovaj zakon objaviće se u "Službenom glasniku Republike Srpske", a stupa na snagu 1. januara 2011. godine.

Samostalni član Zakona o izmjenama i dopunama Zakona
o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku

("Sl. glasnik RS", br. 61/2013)

Član 46

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".